

Mlaš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XV./ŠTEVILKA 18

CELOVEC, DNE 6. MAJA 1965

CENA 2.— SILINGA

Ob ognjišču našega verskega in narodnega življenja

Lovro Kaselj, župnik v Hodišah, na zaključni prireditvi gospodinske šole v Št. Jakobu

Letošnja pomlad poteka v znamenju velikih jubilejnih praznovanj naše države: 20-letnice 2. republike in 10-letnice državne pogodbe. V sklopu teh velikih jubilejev sta zaključni prireditvi naših dveh gospodinskih šol sicer jako majhni in skromni in pred široko javnostjo morda komaj omembe vredni. Za nas pa sta vendar zelo velikega pomena in oba dneva lahko imenujemo narodna praznika. Zlasti nam ti dve prireditvi nudita priliko, da pridemo skupaj vsi, ki imamo skupne interese in skupne skrbi, ter se v svečano razpoloženju družbi iznova okrepimo in utrdimo spet za eno leto dela in hotenja v enem duhu.

V zadnjem času so zelo visoke in merodajne osebnosti naše domovine govorile jako tehtne in povsem pozitivne besede o slovanskih narodnih manjšinah, ki živijo v Avstriji. Tako smo z veseljem brali izjavo zveznega kanclerja dr. Klause: „Avstrija v manjšinah ne vidi nikakega neprijetnega bremena, temveč so različne narodnostne skupine le obogatitev za Avstrijo.“ (1965 v Beogradu). To pozitivno gledanje na narodne manjšine potrjuje tudi njegovo stališče: da je prav, ako avstrijski kancler obvlada vsaj tudi en jezik v državi z večimi manjšinami (N. T. XV./13) ter dejstvo, da ga on tudi zares obvlada.

Kardinal König je pred kratkim dejal katoliškemu žurnalistom: „Vsaka starost, vsak stan, vsak poklic ima svoje skušnjave. Skušnjava, ki zlasti katoliškemu častnikarju lahko postane nevarna, je skušnjava k resignaciji. Morebiti pa je skušnjava k resignaciji sploh največja skušnjava za katoličane naših dni. Utrujenost dobrih je Pij XII. imenoval veliki problem naših dni.“

Dr. Viktor Frankl, ustanovitelj eksistencialne analize, imenuje to: kompleks manjvrednosti in nesmiselnosti.

Zdi se mi, kot bi bile te ugotovitve povedane kot nalašč tudi o naših ljudeh in naš naslov, sploh na naslov malih narodov in zlasti narodnih manjšin. Koroški Slovenci so skozi dolga desetletja slišali že kot otroci v šoli in potem v javnem življenju vedno eno in isto o sebi; da so narod nižje vrste ali da sploh niso narod, da so manjvredni, da je njih jezik grd („Slowenisch ist schiach“), in se z njim nikamor ne pride, tako da so sčasoma že sami začeli dvomiti o svoji enakovrednosti z drugimi, zlasti z nemškimi sosedom, da jih je bilo polagoma že sram priznati se za to, kar so po rodu in govorici. In mnogi niti danes še ne verujejo, da je sedanost bistvene različne od preteklosti, da je nasilje že 20 let pokopano, da živimo v dobi svečano proglašeni in mednarodno zaimenjenih, človečanskih pravic poedince in narodov, da živimo v dobi demokratske svobode verne in narodne izpovedi. Zato se niti danes ne upajo priznati, kaj so, ter se kakor žoga pustijo od brezvestnih demagogov brati iz enega političnega tabora v drugega, iz ene quasi-narodne skupine v drugo. Tako je kompleks manjvrednosti še vedno bolezen našega človeka. Tako mu kompleks nesmiselnosti dela za narod in priznavanja k narodu hromi hrbtenico ter ga dela čedalje bolj odvisnega od milosti tistih, ki so mu hrbet zlomili.

Če smemo verovati v iskrenost uradne izjave, da Avstrija v manjšinah ne vidi nikakega neprijetnega bremena, temveč so različne narodnostne skupine le obogatitev za Avstrijo, tedaj je pač čas, da se bojazljivci med nami vendar že enkrat otrésejo

kompleksa manjvrednosti in nesmiselnosti ter se na vso moč branijo zaper skušnjava k resignaciji. Če smo kot manjšina obogatitev za Avstrijo, tedaj smemo biti ponosni, da smo udje manjšine. Tedaj storimo vse, da se ohranimo kot narodna manjšina, da poskrbimo za ohranitev naše narodne svojstvenosti!

Prvi korak k temu bi bila večja skrb za ohranitev našega jezika v naši domovini.

Skrb za podedovani jezik je dejanje zvestobe do domovine, ker narod in njegova govorica sta bistven del domovine. Skozi desetletja so nam hoteli dokazovati, da je na Koroškem domovini zvest le tisti, ki svoj narod taji, dokler niso z največjo izdajo domovine dokazali, kako dejansko izgleda njih zvestoba domovini. Danes smemo brez strahu povedati, da sta zvestoba do naroda in zvestoba do domovine pravi neolčljivi sestri. Zbriši iz domovine narod, ki živi v njej že 1300 let, ter jezik, ki ga narod v njej govori že 1300 let, in vzel si domovini njeno pristno lice.

Skrb za ohranitev našega jezika pomeni v prvi vrsti zvesto podajanje naše govorice iz roda v rod.

Ali ni to grozna ironija, da lipa čedalje bolj pogosto nastavlja hrastov cvet in se od njega vedno bolj suši? Kam to pelje, če bodo naše matere svoje otroke kar načelno v tujem jeziku vpeljavale v življenje!

Znano je, da se v Rimu pripravlja proglasitev blaženim škofa A. M. Slomška. Slomšek je velik kot svetniški človek in tudi kot narodni vzgojitelj in buditelj. Kadar govori Slomšek o narodnosti, se vedno sklicuje na mater. Še v zasebni korespondenci že izkušenega moža, celo cerkvenega dostojanstvenika, najdemo na prvi videz presenetljivo sklepanje: „Nisem pozabil še drage matere svoje, tudi ne bratov matere Slave.“ Materin jezik, ta „duhovna in duševna domovina človekova“ ga je včlenil v skupnost vseh tistih, ki so govorili isti materin jezik; iz svoje najbolj intimne domovine je mogel rasti v svojo zunanjo domovino, ki se je začela zavedati svoje duhovne in stvarne lastnine. To je vedel že Slomškov najgloblji poznavalec Kosar, ko je zapisal: „Slomšek so se že z materinim mlekom ljubezni do naroda navzeli. Večkrat so namreč še v svoji starosti pravili, kako jim je pobožna mati svete pesmi pevala in pobožne narodne povesti pravila, katerih veliko so na pamet znali.“ (Fr. Dolinar, Oče slovenske Cerkve.)

In v tem ravno je tako važen razlog za potrebnost in utemeljenost naših lastnih gospodinskih šol! Tu se v našem domačem duhu vzgajajo in šolajo bodoče žene in matere, ki bodo znale ceniti in ljubiti, kar je pristno domačega, našega, in bodo te dragotine z ljubeznijo dale naprej svojim otrokom in poznejšim rodovom.

Ravno versko in narodno zavednih mater nam je treba. Takih, kot sem jo srečal januarja 1937 v avtobusu nekje med Borljami in Bistrico na Zilji. Šofer se nevoljen spusti nad slovensko govorečo žensko, češ naj nemško govori. Ta pa mu zabrusi nazaj: „Sie — und wenn 10 Hitler kommen, mei Muatersprach laß i ma nit nehmen!“ To je korenina, ki ve, kaj je, in ceni kar je podedovala, in se tega ne sramuje!

Skrb za ohranitev našega jezika na naši zemlji je potem skrb za pouk našega jezika v šoli.

Vemo sicer, da je šolski zakon, ki predpisuje prijavljanje slovenskih otrok k po-

(Nadaljevanje na 8. strani)

Zvezni kander dr. Klaus med koroškimi Slovenci

V nedeljo, dne 9. maja, bo bival med nami avstrijski kancler dr. Josef Klaus. Kot predstavnik Avstrije je pred kratkim izpovedal:

„Narodnostne skupine za nas niso breme, temveč obogatitev.“

„Evropski akord bi bil prazen, če bi prevladovala samo romansko-germanska dominanta. V tem akordu nočemo pogrešati slovanske terce.“

„Vsak avstrijski politik bi moral poleg zahodnih obvladati tudi slovanske jezike.“

„Dunaj ni zadnja postaja na zahodni železnici. Avstrijci mislimo, da je naša dežela šiv med Vzhodom in Zahodom in sodimo, da bi moralo imeti poslopje bodoče Združene Evrope vzhodno in zahodno krilo.“

V teh besedah je bila nakazana avstrijska politika naslednjih desetletij. Bo v znamenju sodelovanja in utrjevanja še boljših sosedstvenih odnošajev med državami Podonavja, med zapadom in vzhodom, severom in jugom. V tem vidi kancler dr. Klaus avstrijsko misijo.

Plemenit človek, velik politik, sograditelj Združene Evrope — to je dr. Klaus — naš kancler. Iskreno se veselimo njegovega prihoda.

Koroške Slovence vabimo na pevski koncert,

ki bo v nedeljo, dne 9. maja 1965, ob priliki praznovanja 20. obletnice obstoja Druge republike ter 10. obletnice podpisa avstrijske državne pogodbe, ob pol treh popoldne v veliki dvorani Doma glasbe.

Sodelujejo: Pevsko društvo Jakob Gallus-Petelin, Zbor Koroške dijaške zveze in Fantovski kvartet iz Sel.

Dirigent: Prof. dr. France Cigan.

Govorita: Dr. Reginald Vospernik, Koroški Slovenci — obogatitev ali breme za Avstrijo.

Dr. Valentin Inzko, Koroški Slovenci na pragu novega desetletja.

Na prireditvi bo spregovoril tudi kancler dr. Josef Klaus.

Narodni svet koroških Slovencev

Svetovni mir ponovno ogrožen

Z državnim udarom v Dominikanski republiko je nastala sedaj prava zmešnjava (glej poročilo na drugi strani). Izgleda pa, da sta se obe strani nekako izčrpali in da je položaj čisto nejasen. Nesrečna državnica je utočila v državljanski vojni.

V dominikansko krizo se je vmešala tudi že Sovjetska zveza, ki je zahtevala, naj se takoj skliče varnostni svet Organizacije združenih narodov. Glavni tajnik U Thant, ki je bil tačas v Ženevi, se je nemudoma vrnil v New York, da bi sodeloval na seji varnostnega sveta.

Tačas je prišlo v to nesrečno državnico že 14.000 ameriških monarjev in napadalcev. Predsednik Johnson je namreč povedal, da se bodo v Dominikanski republiko izkrcali nadaljnji ameriški vojaški oddelki. Dalje je Johnson, ki je govoril po radiu in televiziji, izjavil, da je hiter poseg ameriških

čet v Dominikanski republiko rešil življenje tisočem Amerikancem in tujim državljanom. Hkrati pa je predsednik naglasil, da Združene ameriške države ne morejo dopustiti, da bi se na ameriški polobli vgnezdile komunistične vlade. Združene države Amerike ne želijo nikogar pokopati, istočasno pa tudi ne pustijo, da bi jih kdo drug pokopal! Državljanska vojna v Dominikanski republiko je do sedaj zahtevala, od prvotnih 400 v prejšnjem tednu, že 1500 človeških žrtev, a ranjenih je nad 1200 ljudi.

Važna odločitev za Slovence

Prosvetno ministrstvo je podvzelo pri ministrstvu za trgovino te dni potrebne korake v zvezi z razpisom načrtov za gradnjo Slovenske gimnazije in Pedagoške akademije v Celovcu.

Politični teden

Po svetu . . .

GROMIKOV OBISK V PARIZU

Minuli teden je bil ves v znamenju velikih političnih dogajanj. V žarišču tega je bil posebno šestdnevni obisk sovjetskega zunanjega ministra Gromika v Parizu, kjer je vodil važne politične razgovore s francoskim predsednikom de Gaullem, ministrskim predsednikom Pompidoujem in zunanjim ministrom Couve de Murvillem. Bili so to prvi sovjetsko-francoski pogovori na visoki ravni od neuspele vrhunske konference leta 1960.

V političnih krogih pripisujejo sestanku sovjetskega zunanjega ministra Gromika s francoskimi najvišjimi državniki velik pomen. Na sestanku so se pogovarjali o vietnamskem problemu, o nemškem vprašanju, finančni krizi Organizacije združenih narodov in o jedrski sili Organizacije severnoatlantskega pakta (NATO).

In res je obisk sovjetskega zunanjega ministra močno zblizal Sovjetsko zvezo s Francijo. V nekaterih zahodnih političnih krogih govorijo celo o osi Moskva—Pariz.

Gromiko je na tem obisku izrazil željo po močnejšem sodelovanju med Francijo in Sovjetsko zvezo. To željo je sovjetski zunanji minister imel že na letališču v Orlyju ob njegovem prihodu v Pariz, ko je dejal: „Prepričani smo, da bosta Francija in Sovjetska zveza storili vse, da bi se ohranil v Evropi in drugih delih sveta mir.“

Na konferenci v Parizu so dosegli tudi soglasje, kar se tiče sklicanja konference petih jedrskih sil. Sovjetska zveza je namreč sprejela francoski predlog, po katerem naj bi sklicali konferenco atomskih sil. Te pa so: Združene države Amerike, Velika Britanija, Sovjetska zveza, Francija in Rdeča Kitajska.

GLAVNI TAJNIK OZN V AVSTRIJI

Glavni tajnik Organizacije združenih narodov U Thant je prišel pretekli teden na Dunaj, kjer sta ga sprejela avstrijski zunanji minister dr. Kreisky in ravnatelj mednarodne agencije za jedrsko energijo Ek-lund.

U Thant je izjavil, da je močno zadovoljen, ker je prišel v Avstrijo vprav na dan proslave 20. obletnice obnove druge avstrijske republike. Glavni tajnik U Thant je namreč predsedoval na Dunaju konferenci upravnega odbora za koordinacijo (izravnavo) Organizacije združenih narodov. Avstrijsko glavno mesto pa je zopet zapustil že 30. aprila.

KONFERENCA O KAMBODŽI ZAGOTOVLJENA?

Izgleda, da je konferenca o Kambodži, o kateri smo na kratko pisali že v prejšnji številki, skoro gotova stvar. V Parizu je ob svojem obisku sovjetski zunanji minister zagotovil svojemu kolegu Couve de Murvillu, da podpira francosko stališče za sklicanje konference o Kambodži. Združene države Amerike in Velika Britanija pa so se o tem izrekle že prej.

V diplomatskih krogih so mnenja, da je sedaj položaj precej ugoden, kajti na kamboški konferenci bi v prvi vrsti razpravljali o vietnamskem problemu.

Vendar pa s tako konferenco ni zadovoljno vodstvo Južnega Vietnama. Zato skušajo v kalnem ribariti, da bi na ta način preprečili pogajanja. Na hitro oko je južnovietnamsko letalstvo brez vednosti ameriških oblasti bombardiralo velika stanovanjska naselja južno od Dong Hoa v Severnem Vietnamu. Taka in podobna dejavnost južnovietnamskih vojaških krogov pa bi lahko sprožila nevarnost, da bi do sklicanja kamboške konference vobče ne prišlo.

VELIKA NEVARNOST ZA IZRAEL

V Tel Avivu sta predsednik izraelske vlade Eškol in zunanja ministrica Golda Maier poudarila, da je prvič, ko voditelj neke arabske države ponuja mirovna pogajanja z Izraelom. Oba izraelska državnika pa sta istočasno izrekla mnenje, da lahko predstavljajo Burgibove izjave „veliko nevarnost“ za Izrael. Zunanja ministrica je dejala, da je treba Burgibovo odločitev tolmačiti njegovemu nasprotovanju Naserju kot voditelju arabskega sveta in Naserjevi politiki do Zahodne Nemčije.

Izraelski predsednik Eškol pa je dejal, da so znaki, da Burgiba ni sam takega mne-

nja. Rekel je, da ne izključuje možnosti, da se je Burgiba sestal z Naserjem, preden je podal svoje izjave.

Golda Maier je tudi izjavila, da bo Izrael, kar se tiče zakasnitve navezave diplomatskih odnosov z Zahodno Nemčijo, še prej razčistil nekatere stvari. Za to bo potrebno le nekaj dni, nakar bo objavljeno sporočilo.

NOVA ZAOSTRITEV MED KAIROM IN TUNISOM

Egiptovska skupščina je na svoji izredni seji odobrila resolucijo, s katero obtožuje tunizijskega predsednika Burgibo, češ, da je izdal arabsko stvar. Sejo so sklicali, da bi razpravljali o nedavnih Burgibovih predlogih za rešitev palestinskega problema. V resoluciji je rečeno, da je tunizijski predsednik s svojimi izjavami izdal svoj podpis, ki ga je lani postavil na resolucijo, ki so jo odobrili na arabskem vrhu.

Pravzaprav je to že drugič, da sta se sprla Egipt in Tunizija. Že pred nekaj leti je nastal sličen spor, kjer je sedanjí tunizijski predsednik očital Naserju diktatorska dejanja tako v Egiptu samem, kot da skuša tudi preveč zapovedovati arabskemu svetu. Zato sta šla takrat narazen, a sta se potem zopet zblizala.

Tunizijski poslanik v Kairu Badra je pretekli teden prinesel v Kairo Burgibovo poslanico za Naserja, v kateri je rečeno, da je sklenila tunizijska vlada odpoklicati svojega poslanika iz Kaira in tudi vse osebe svojega poslaništva.

Kakor poročajo iz iraškega glavnega mesta Bagdada, je tudi iraška vlada odpoklicala svojega poslanika iz Tunisa. Iz Kaira in Madrida pa poročajo, da so bile tam — posebno hude v Kairu — demonstracije arabskih študentov. Demonstranti so se v

Kairu spoprijeli s policijo in vojaštvom. Pri tem je bilo več vojakov ranjenih.

V Arabski ligi pa že krožijo glasovi, ki govore, da naj bi tunizijskega predsednika Burgibo izključili iz Arabske lige, iz arabskih vrhunskih konferenc in iz priključenih organizacij.

VOJASKI UDAR V DOMINIKANSKI REPUBLIKI

V Dominikanski republiki je v začetku prejšnjega tedna izbruhnil državni udar, katerega povzročitelji so pristaši bivšega odstavljenega dominikanskega predsednika Juana Boscha. Uporniške sile zahtevajo povratek k ustavnosti s predsednikom Boschom in uživajo podporo vojaške mornarice in pehote, medtem ko pa na protna stran, ki jo vodi bivši načelnik generalnega štaba general Wessin y Wessin, uživa podporo letalstva in dela pehote. Boji med obema nasprotujočima si vojaškima silama se nadaljujejo z menjajočo se srečo. Tako je že izgledalo, da bodo čete generala Wessina strle Boschove pripadnike. Ti pa so minuli petek zopet vzeli vajeti v svoje roke in tako je glavno mesto Santo Domingo v rokah Boschovih pripadnikov.

Boji, ki so divjali minuli teden in še divjajo, so zahtevali po ameriških cenitvah najmanj 400 mrtvih in 1200 ranjenih, medtem ko so oborožene drhali plenile po mestu. Spričo nevarnega položaja za tuje državljane, posebno ameriške, je dala vlada v Washingtonu svojim pomorskim enotam ukaz, naj evakuirajo (odstranijo) ameriške državljane, 2300 po številu. Prihod ameriških mornariških enot je sledil na prošnjo policijskega vodje mesta Santa Dominga.

Pa tudi francoska vlada je odredila svojim pomorskim enotam, naj se zadržujejo v bližini obale Santa Dominga, da bi bile takoj pri rokah in odpeljale francoske državljane, ki tudi žive v Dominikanski republiki.

. . . in pri nas v Avstriji

OB 20. ROJSTNEM DNEVU DRUGE REPUBLIKE

Minuli teden smo v Avstriji preživel v znamenju proslave dvajsetletnice obstoja druge republike. Dne 27. aprila je namreč poteklo 20 let ponovne ustanovitve Avstrije, ki je bila po Hitlerju in njegovih avstrijskih pomagačih že leta 1938 uničena in priključena k rajhu kot Vzhodna marka. Ker je Avstrija kot prva žrtev nacizma izgubila svojo samostojnost, so „štirje veliki“ že med vojno sklenili, da naj bo Avstrija prva obnovljena. To se je tudi zgodilo in avstrijsko ljudstvo je lahko ponosno, da je v zadnjih dveh desetletjih dokazalo, da je zmožno živeti svoje lastno državno življenje. Zlasti v gospodarskem življenju je dokazalo izredno čilost in zmogljivost.

Na Dunaju so bile velike slovesnosti, katerih višek je bila veličastna vojaška parada, kakršne ni bilo že izza časa velike monarhije. Okrog 6 tisoč vojakov v najmodernejši opremljeni v vseh vrstah sodobne oborožitve je korakalo po dunajskem Ringu ob neugodnem vremenu. Toda ogromne množice ljudstva s člani vlade in predstavniki vseh slojev na čelu so vztrajale, ko je šlo mimo njih 426 vozil, 142 oklopnikov ter vojaštvo vseh panog. Med pohodom je krožilo 80 letal nad prestolnico.

Tudi po drugih mestih države so bile svečane slovesnosti, ob katerih so vse stranke poudarjale, da mora Avstrija ostati kot samostojna demokratična država. Ponovno je bilo pri tem poudarjeno, da so še vedno ljudje, katerih katastrofa ob zadnji vojni še ni izučila in je kot zadnja žrtev te zločinske miselnosti pred komaj dobrim mesecem padla na Dunaju ob znanih demonstracijah. Ta žalostni dogodek, do katerega je prišlo 20 let po propadu nacizma, naj bo Avstrijecem glasen klic, da verno čuvajo svojo samostojnost.

Pa še en opomin je izzvenel ob teh proslavah: Avstrija je dosegla visoko blagostanje in napredek v materialni kulturi, toda v duhovni kulturi je daleč zaostala. Vsi narodi, ki so šli po tej poti, so si pisali smrtno obsodbo. Zato naj bo v tretjem desetletju druge republike prva skrb Avstrijcev, da si zgradijo tudi globoko duhovno kulturo v duhu krščanske omike in demokracije.

TRGOVSKA ZBORNICA JE VOLILA

Tudi koroški gospodarstveniki so zadnji teden izvolili svoje novo predstavništvo v Trgovsko zbornico. Predloženih je bilo več list, med katerimi pa je najmočnejša Enot-

na lista, ki je ohranila absolutno večino. Dosegla 18.199 glasov, dočim vse ostale liste niso dobile niti pet tisoč glasov. Po mandatih pa je dobila Enotna lista 855 (50 mandatov manj od leta 1960), ostale liste pa 1108 mandatov (leta 1960 91 mandatov več). Tako je v trgovski zbornici nad 90 odstotkov nesocialističnih mandatov, kar kaže, da je ta ustanova na Koroškem povsem nesocialistično usmerjena.

OBČINSKE VOLITVE NA ŠTAJERSKEM

Letošnja pomlad poteka pri nas v znamenju volitev; deželnozborske volitve v raznih deželah, občinske in končno še volitve predsednika države. Pri vseh dose-danjih je bilo opaziti, da ima vsaka stranka svoj stalni kader volivcev in zato potekajo vse te volitve v redu in brez vsakih velikih sprememb v končnih rezultatih. Tako so potekale tudi občinske volitve na Štajerskem. Čeprav je pri deželnozborskih volitvah štajerska ljudska stranka zabeležila precejšen uspeh, sta pri volitvah v 804 občinah, ko je volilo več kot pol milijona volilcev, sicer obe vodilni stranki pridobili na glasovih zaradi porasta prebivalstva, a v razdelitvi mandatov je ostalo v glavnem pri starem. Svobodneži in komunisti pa so precej nazadovali.

VAZEN VRHUNSKI SESTANEK EFTA-DRŽAV 18. MAJA NA DUNAJU

Kot vse izgleda, bo Dunaj čez dobrih deset dni zopet središče zanimanja evropskih in svetovnih gospodarstvenikov in politikov. Dne 18. maja je namreč v načrtu sestanek vladnih šefov vseh sedmih držav članic EFTA gospodarske skupnosti. Do sedaj so svojo udeležbo že najavili naslednji tuji ministrski predsedniki: Harold Wilson (Velika Britanija), Jens Otto Krag (Danska), Einar Gerhardsen (Norveška), Tage Erlander (Švedska); Švico pa bosta verjetno zastopala zvezna svetnika Schaffner in Wahlen; pravtako bo portugalski ministrski predsednik Salazar poslal svojega zastopnika.

Namen sestanka oziroma tega zasedanja je izdelati iniciativne smernice za poživitev načrtov o zedinjeni Evropi, kateri so že nekaj časa v zastoju. Poleg tega naj bi skušali „zgraditi most“ med obema evropskima gospodarskima blokom.

OD PONEDELJKA NOVE CENE NEKATERIM ŽIVILOM

Že pred tedni smo poročali o nameravanem povišanju cen dveh važnih živil: mleka

SLOVENC

doma in po svetu

Smrt zaslužnega duhovnika

Alojzij Lesar, župnik v pokoju, je umrl nedavno po daljši bolezni na Premu. Na zadnji poti ga je spremljalo veliko število sobratov in veliko vernikov. Pokojni župnik je bil rojen v Sodražici leta 1891 in bil leta 1915 posvečen za mašnika. Od leta 1918 je služboval in deloval v Slovenskem Primorju.

Slovenska korenina na Primorskem

V Štandrežu na Primorskem je te dni slavila osemdesetletnico svojega rojstva drobna slovenska ženica Natalija Cingerli. Poročila se je istega dne, ko je umrl naš goriški slavec Simon Gregorčič, dne 24. novembra 1906. leta. Z možem se je spoznala pri pevskih vajah. Natalija Cingerli se je aktivno udeleževala tudi pri prosvetnem zboru, ki ga je takrat vodil goriški glasbenik prof. Emil Komel. Zato so jima na večer poroke domači prosvetarji pripravili pod oknom baklado in tudi zapeli.

V zakonu je bilo 9 otrok. Od teh so samo še trije živi. Tudi mož ji je že umrl. Danes živi slavljenka sama s sinom Emilom, ki je tudi odličen pevec.

Smrt 92-letne žene na Primorskem

Nedavno je brzovalk povozil 92-letno plemenito ženo Alojzijo Metlikovec iz Sestljana na Primorskem. Njena usoda je tem bolj žalostna, ker je vprav ona na železniškem tiru že dvakrat pobirala telesne ostanke dveh žrtev. Ta vzorna kraška žena se je v svojem dolgem življenju resnično ravnala po krščanskih načelih, zmerom pripravljena po svojih močeh pomagati svojemu bližnjemu. V zakonu je bilo osem otrok, od teh je danes še 5 živih.

Koncert Slovenskega okteta

Po daljšem času je v Ljubljani spet nastopil svetovno znani Slovenski oktet v dvorani Slovenske filharmonije. Spored je obsegal premmogoe pesmi jugoslovanskih in tujih narodov. Ansambel je izvajal večino tistih pesmi, s katerimi so se sicer priljubili najširšemu krogu poslušalcev: od „Ribniške“ in „Katrce“ ter „Pojdami u rute“ preko „Lonja“ in „Bolen mi leži“ do črnih duhovnih in ruskih narodnih pesmi.

Koncert, ki je bil v nabito polni dvorani, je zopet dokazal, kakšno priljubljenost uživa ta mednarodno znani ansambel.

in moke ter njunih izdelkov. Sedaj je po daljših pogajanjih med pristojnimi činitelji prišlo do sporazuma — zopet na račun višjih cen! Naše gospodinjice so torej zadnjega aprila še mogle nakupiti po nižji ceni vrsto važnih živil, kajti od ponedeljka, 3. maja, so se ti izdelki podražili.

Naj jih naštejemo: mleko, maslo, vse vrste sira, skuta, sladka in kislá smetana, mleko v prahu in kondenzirano; dalje: črn kruh, žemlje in ostalo belo pecivo, pšenična moka in zdrob. — Kje pa bodo ubogi delavci, nameščenci in upokoenci z majhnimi prejemki dobili za ta povišanja potrebna denarna sredstva, pa ni nikjer povedano!

SPET TEŽAVE MED AVSTRIJO IN EGS (EWG)

V Bruslju, sedežu ministrskega sveta držav Evropske gospodarske skupnosti (EGS, t. j. EWG), so bila ves prejšnji teden pogajanja med Avstrijo in zastopniki EGS. Avstrijski delegaciji je načeloval minister za trgovino in obnovo dr. Bock.

Pri teh pogajanjih sta bili v glavnem na dnevnem redu dve točki:

- odprava trgovinskih ovir med Avstrijo in državami EGS;
- vskladenje avstrijskih zunanjetrgovinskih carinskih tarif z onimi držav EGS in rešitev problemov, deloma političnih, ki so v zvezi z njimi.

Tudi pri teh posvetovanjih se ni prišlo do kakšnega konkretnega pozitivnega rezultata. Glavne težave — zlasti v zadevi carinskih vprašanj — povzroča članstvo Avstrije v sklopu držav članic Evropskega prostega trga, t. j. EFTA-skupnosti. Tudi vprašanje bodoče avstrijske zunanje trgovine z Vzhodom se ni približalo svoji rešitvi in torej še vedno ostane odprto. Avstrijsko zastopstvo je izrazilo željo, naj bi reševanje političnih problemov zaenkrat izključili iz posvetovanj ter to točko reševali pozneje. Ob koncu zasedanja je bilo sklenjeno, naj se začne prihodnji posvetovalni teden med EGS in Avstrijo 17. maja t. l., kjer naj bi obravnavali prvenstveno kmetijska vprašanja. Tretji posvetovalni teden pa se bo začel 21. junija.

Dr. Fr. Grivec:

Škof A. M. Slomšek in delo za zedinjenje

(Slomškove zasluge za vesoljno Cerkev)

Po globoko preprostih evangeljskih besedah se luč ne postavlja pod mernik, marveč na svečnik, da sveti ljudem. In čim svetlejša je luč, tem večji krog ožarja s svojo svetlobo. Taka luč so dobra in slavna dela velikih mož. Veliki možje z dobrimi in slavnimi deli razsvetlujejo svoj narod in svetijo še preko ozkih domačih mej. Hvaležni narodi postavljajo luč svojih slavnih mož kolikor mogoče visoko na svečnik, da svetijo tudi drugim narodom.

Taka svetla luč so dobra in slavna dela škofa Antona Martina Slomška. Hvaležni častivci njegovega spomina ne smejo biti zadovoljni, da bi se njegovo ime svetilo samo v tesnih slovenskih mejah. Slomšek je z lučjo velikih del že v svojem življenju svetil preko ozkih domačih mej. Še bolj visoko na svečnik bi se morala postaviti luč njegovih del sedaj, ko je še bolj očitno, da je s svojim prav po Slomškovo preprostim delom izvrševal važno poslanstvo v okviru vesoljne Cerkve v korist vsem krščanskim narodom.

Pripravljajo se koraki, da se Slomšek kot blažen in naposled kot svetnik povzdigne na oltarje naših cerkva. Slomšek je bil škof. Pri tako velikem škofu se pač upravičeno pričakuje, da je imel veliko ljubezen do vesoljne Cerkve in da je svoje narodno delovanje za prezirani domači rod ožaril z verskim sijem in ga postavil v službo Kristusove Cerkve, ki ne sme poznati razlike med narodi. V tem slučaju smemo pričakovati, da bo naša želja našla ugoden odmev v središču katoliške Cerkve in da bo v žarišču vesoljnega krščanstva odsevala tudi Slomškova luč.

Božja Previdnost v vseh važnih dobah obuja može, ki imajo vzvišeno nalogo, da Cerkev pomagajo vršiti sveto poslanstvo z ozirom na razmere in potrebe dotične dobe. Ako bi mogli dokazati, da je škof Slomšek po božjem navdihu kot orodje božje Previdnosti izvrševal tako važno poslanstvo v slavo neveste Kristusove, potem bi bilo to morebiti celo odločilno na sveti tehtnici Slomškovih dobrih del. In res se dá to dokazati vsaj z veliko verjetnostjo.

Franc Kosar, najboljši Slomškov životo-pisec, ob koncu životopisa (izdan v Mariboru 1863) opisuje Slomškove zasluge za vesoljno Cerkev. Na prvem mestu omenja ustanovitev Bratovščine sv. Cirila in Metoda, na drugem mestu vizitacijo avstrijskih samostanov in nazadnje rimsko romanje. Očitno je, da druga in tretja zasluga nima trajnega pomena. Večje pozornosti je vredna prva zasluga. Ime te zasluge je skromno in preprosto, kakor je bil skromen in preprost Slomšek sam. Toda mi vemo, da je preprost pečat velikih in svetih del. Poglejmo v zgodovino!

Okoli leta 1848. je zopet oživel tisoč-

letno vprašanje cerkvenega zedinjenja. V Parizu so odlični ruski katoličani širili zanimanje za krščanski Vzhod. V Rimu je to zanimanje budil Vincencij Palotti s slovesnimi vzhodnimi liturgijami v osmini sv. Treh Kraljev. Papež Pij IX. je l. 1848 z okrožnico „In suprema“ vzhodne kristjane povabil k vesoljni cerkveni edinosti. V Parizu, Bruslju in Rimu so se pojavljali poskusi, ustanoviti v ta namen posebne pobožne družbe. A noben poskus se ni posrečil. Te ustanove so bile večinoma omejene na tako majhen krog, da niso mogle trajno živeti.

Leta 1851 je na smrt bolni škof Slomšek svojim duhovnikom, zbranim pri duhovnih vajah v Brežicah, predložil ustanovitev Bratovščine sv. Cirila in Metoda za zedinjenje ločenih vzhodnih kristjanov, posebno Slovanov. Nepričakovani predlog je bil sprejet z nepričakovanim navdušenjem. Naslednje leto je dobila bratovščina najvišjo odobritev v Rimu in se je pričela širiti med ljudstvom. — Uspeh je bil čudovit. Skromno gorčično zrno božjega kraljestva je naglo zrastle v veliko drevo, h kateremu so prileteli ne samo Slovenci, marveč tudi tuji narodi. Bratovščina se je širila med Slovani, posebno med Čehi in Slovaki.

Škof Slomšek je bratovščino negoval z zares očetovsko skrbnostjo. Vsako leto je v „Zgodnji danici“ objavil letno poročilo v obliki prisrčnega pisma in pozdrava, vabil je k pristopu, poučeval in navduševal; podpisoval se je kot brat, kot „prijatelj in brat v Kristusu“. V teh pismih se razodeva očetovska skrbnost in materinska nežnost,

po kateri se je odlikoval tudi veliki apostol Pavel. To niso učene razprave, marveč preproste in tople Slomškove besede. Slomšek tega vprašanja ni mogel globoko znanstveno proučevati, a z evangeljsko preprostim in obenem bistrim očesom je videl marsikaj, kar je skrito učenjaškim očalom; za uspešno agitacijo je zastavil vse bogastvo svojega globokega verskega življenja in notranjega doživljanja. To je Slomškova luč, ki sveti, in ogenj, ki vžiga.

Po Slomškovi smrti je njegova bratovščina ostala zapuščina sirota. Še se je širila in rastla, a ni bilo več skrbnega očeta, ki bi ji vsako leto prilival novega življenja, jo varno vodil, modro učil in ogreval na svojem srcu.

Leta 1885 so na Moravskem sklenili, da naj se Slomškova bratovščina prenove; bratovščina je bila na Češkem in Moravskem jako razširjena. To so izvršili leta 1891 z ustanovitvijo „Apostolstva sv. Cirila in Metoda“ s sedežem na Velehradu. Apostolstvo se je prilagodilo časovnim razmeram, a smatralo se je kot nadaljevanje Slomškove bratovščine; imelo je vnete pospeševalce, med katerimi se je odlikoval dr. A. C. Stojan. V tej prenovljeni obliki se je Slomškova ustanova razširila tudi med Slovenci in Hrvati.

Ako hočemo, da bodo na merodajnem mestu priznali izredno krepostnost Slomškovega življenja in odlično zaslugnost njegovega providencialnega dela za vesoljno Cerkev, moramo tradicije njegove bratovščine dvigniti na tako višino, da se jim bo poznal pečat velikega in svetega škofa.

Bogata Balokovičeva zapuščina

Slavni violinski virtuoz Zlatko Baloković, ki je nedavno umrl v Benetkah, ko je potoval na obisk v domovino in so ga svečano pokopali na zagrebškem Mirogoju, je kot poročila „New York Times“, zapustil svojo dragoceno zbirko godal rojstnemu mestu Zagrebu.

Med temi godali pa je zlasti znamenita violina, ki jo je izdelal Giuseppe Guarneri del Guse iz Cremona v letu 1735 in ki je znana pod imenom „King Joseph“. To violino so imeli v lasti razni strastni zbiralci, ki so jo posojevali velikim mojstrom, med njimi tudi Paganiniju. Baloković jo je kupil leta 1955 od londonskega zbiralca Alberta Hilla in tako je ta violina po 220 letih prvič prišla v last poklicnega violinskega umetnika. Baloković je takoj nato z njo odšel na šestmesečno turnejo z Dublinsko filharmonijo okoli vsega sveta. Od „Kinga Josepha“ se ni več ločil in prav do svoje smrti igral nanj tudi po 10 ur dnevno tu-

di pozneje, ko se je že odpovedal javnim nastopom.

„King Joseph“ je ena izmed najslovitejših Guarnerijevih violin, prekaša jo le še tako imenovana „Paganini“, ki jo hranijo v Genovi in ki jo je Guarneri izdelal leta 1742. Na njo igra vsako leta 27. marca kak slaven violinist, ta čast je Balokoviča doletela leta 1954. Baloković je igral na 199 Stradivarijevih in Guarnerijevih goslih. V svoji zbirki je zapustil poleg „King Josepha“ še Guarnerijevega „Wiltona“ in dve Stradivarijevi violini, s pridevki „Zemlja“ in „Labodji spev“. Slednja violina je bila zadnja, ki jo je Stradivari napravil, bilo je to leta 1737, tik pred smrtjo: Stradivari je imel takrat 93 let. Baloković je dejal, da je „Labodji spev“ iz debelejšega lesa kot drugi izdelki tega mojstra in se mu pozna, da so izdelovalcu takrat že drhtele roke.

Sedaj bodo na teh slavnih godalih igrali znameniti debitanti zagrebške Glasbene akademije. (n)

te, poslušaj me! Dobro ti hočem...“ je teta prednica rotala nečaka.

Objestni mladi vojvoda pa jo je zavrnil:

„Vi veste svoje in za vaš samostan, kateremu se dajejo darovi, jaz pa imam skrb za našo rodovino, vi služite le Bogu, jaz pa Bogu in tudi deželi...“

„O, ko bi ti le najprej in vselej služil Bogu, pa rediš in gostiš tisto svojo mlado lovsko družbo, o kateri se po Dunaju nič dobrega ne čuje! Ali se spodobijo to za vojvoda, ki gradi božji hram, stolnico sv. Stefana? Oče Albert, ki je začel graditi hišo božjo, se bo v grobu obrnil! Veš, še tako čedna, tako imenitna cerkev ne bo nič, če ne bo tudi vladar, ki jo gradi, notranje čeden, kreposten, vzoren kristjan!“ je teta, častita prednica Ana, nečaku pošteno posolila in mu nasula na vest.

„Nisem prišel po vašo pridigo,“ je prizadelo vojvodskega nečaka, ki se je ovedel, da je vladar, nikomur podložen in od nikogar odvisen.

„Boga zahvali, da še koga imaš, ki ti pove po resnici, ki ti hoče dobro, kot vselej, kadar smo se tu sestajali z očetom in s teboj in se veselili, da gradnja stolne cerkve tako lepo napreduje, in še načrte smo delali, kako bo pri cerkvi potreba ustanoviti še stolni kapitelj in kapiteljsko šolo, da se bodo ondi vzgajali dečki za duhovski stan, pa tudi sicer za prave viteze po gradovih...“

Teta prednica je iz napada prešla v mirnejši ton, da bi nečaka ne odbila.

„No, že, kapitelj! Tudi kapiteljska šola bi bila dobrodošla. Že za naše tri!“ se je

OTVORITEV LIKOVNE RAZSTAVE V „UMETNISKEM DOMU“

Te dni so v „Domu umetnikov“ v Celovcu odprli zanimivo likovno razstavo. To spomladansko razstavo prireja „Društvo koroških umetnikov“. Letošnji spomladanski likovni razstavi je priključena tudi še kolektivna slikarska razstava umetnika Karla Bauerja, ki razstavlja tokrat 15 slikarskih stvaritev iz časa zadnjih treh let.

Na tej močno zanimivi likovni razstavi je udeleženih 29 umetnikov, ki razstavljajo skupaj 102 deli. Izmed 29 umetnikov je pet gostov iz drugih avstrijskih zveznih dežel.

Gledališče v Brežah 1965

Kakor že zmerom je arhitekt Hannes Sandler tudi za 16. poletne igre v Brežah ustvaril scenarij, ki bo ustrezal dvema različnima gledališkima stvaritvama. Pri letošnjih „Poletnih igrah v Brežah“ bodo namreč uprizorili delo Berta Brechta „Herr Puntila und sein Knecht Matti“ (Gospod Puntila in njegov hlapec Matti) in pa Calderonovo dramo „Der Richter von Zalamea“ (Sodnik Zalamejski). Arhitekt Hannes Santler namerava scenarij ustvariti tako, da bo ustrezal v osnovi obema različnima stvaritvama, in sicer hoče na čisto enostaven in vendar učinkovit način finski okolje komedije „Gospod Puntila in njegov hlapec“ presaditi v južnjaško okolje

Velik božji dar je naš materin jezik, s katerim hvalimo Stvarnika in govorimo o neštevilnih čudežih božjih. Povej, če moreš, število zvezdic na jasnem nebu, in preštej dobrote milosti božje, ki jih na tem svetu uživamo; in ne pozabimo, da je materina beseda vseh dobrot največja dobrotina.

Anton Martin Slomšek

tragedije „Sodnika Zamejskega“. Tako bo ustrezal scenarij, v katerem se odigrava komedijantovstvo Puntila že po zunanosti odorskemu stilu neizprosne tragičnosti Calderonovega dela.

Poletne igre se bodo pričele 26. junija s „Sodnikom Zalamejskim“, odnosno 3. julija z „Gospodom Puntilom in njegovim hlapcem Mattom“, vsakokrat ob 20. uri. Pri tem pa moramo poudariti, da bo gledališče v Brežah prvo v Avstriji, ki bo uprizorilo Brechtovo komedijo, in ki bi ga rado tudi dunajsko gledališče „Volkstheater“ vključilo v svoj gledališki repertoar.

Ustrezno glasbo k obema deloma sta skomponirala Norbert Artner in Eduard Wasserfaller.

RUDOLF IV. ustanovitelj dunajske univerze

Njegov lik, kakor ga v svojem najnovejšem literarnem delu „Božja planina“ prikazuje pisatelj prof. dr. Metod Turnšek

(Nadaljevanje)

„Ne morem jaz biti izven samostana. Kvečjemu tu pri nas bi jih čez dan mogla tu v čakalnici nadzirati. Prosim te, Rudolf, privedi jim vendar učitelja, enega ali več, ki jih bodo trdo prišli in zares kaj naučili, predvsem pa vzgojili. Tvoj oče vojvoda Albert je imel tolikšno skrb zanje, da bi bili vzgojeni v krepstne kristjane in pozneje v razumne, krščanske vladarje. Tudi tebi velja to! Bodi krščanski! Nikar se ne prepričaj in vojskuj! Kako grdo je, kako pohujšljivo, da si v sporu s svetim patriarhom v Ogleju!“

„Nisem več,“ je suho odvrnil Rudolf, ki ga je tetin nauk zabolet.

„Res ne? Od kdaj ne?“ je želela vedeti prednica.

„No, prav danes stopi v veljavo dogovor o premirju... S patriarhom se bom celo sestel...“ je z nekim, nič preveč iskrenim zadovoljstvom izpovedal mladi vojvoda.

„Prav, Rudolf, da se boš! Pa prosi odpustanja, kar doslej ni bilo prav, kar je bilo narobe!“ je svetovala in prosila teta.

„Nič narobe! Kaj narobe?“ se je Rudolf skoraj razburil. „Kakor sem obljubil očetu, da bom skrbel za mlajše brate, tako bom

varoval in branil tudi našo habsburško posest! Kar so imeli oče, to ohranim tudi jaz. Ničesar ne odstopim. Tudi, če mi pše pet ogrskih in hrvatskih kraljev, ne! Naš praded cesar Rudolf je potolkel Otokarja in utrdil našo habsburško posest. Jaz jo bom pa branil pred patriarhom. Čemu pa sem vojvoda, ah, nadvojvoda?“

„Kako si ohol! Prosim te, Rudolf, ne bodi takšen! Bodi spoštljiv pred patriarhom! Oh, kakšen bo tisti sestanek! Bog pomagaj!“ je zaskrbelo prednico.

„Tisti sestanek — bo kar knežji kongres! — bo tak, kakršen nam pristoji! Z mano pojde pet škofov in en nadškof, sami prijatelji naše habsburške rodovine, in še veliko svetnih knezov... Bomo že govorili, kakor bo prav!“

„Rudolf, prosim te, bodi spoštljiv! Bodi pravičen! Bodi kristjan. Rajši deli, kot bi terjati in jemati! Bog je naši rodovini naklonil že dovolj posesti!“ je naročala in prosila teta.

„Štirje bratje smo in še drugo sorodstvo... Kje dovolj?! Je potrmoglavil mladi vojvoda.

„Tudi če bi vas bilo deset bratov, pohlep in krivica ne prineseta blagoslova! Prej ali slej sledi propast. Ubogaj, Rudolf! Prosim

tudi Rudolf nekoliko pomiril. „Pa jaz imam še drug načrt. Naša avstrijska vojvodina, pod katero sta tudi Štajerska in Koroška s Kranjsko in bodo, kot upam, še druge dežele, bo morala tu na Dunaju dobiti tudi univerzo, najvišjo šolo. Za mladeniče od vsepovsod... Potem bo naš Dunaj kaj!“

„Kdo te pa spet s tem vleče? Mar mladeniči tvoje lovske družbe?“ je teta zbadala ob misli na njegovo lovsko družino. „Bolj pametno bi že bilo, da bi se tisti mladeniči učili, kot pa da se podijo okrog...“

Rudolf pa na očitke na račun lovske družbe ni zavrnil tete, marveč je mirno priznal:

„Sam sem sprevidel, da je za mladega človeka učenje velika potreba... Uk in boj! To dvojje!“

„Kaj? Boj? Pretepi? Dosti žalostno!“ je ovrgla teta.

„Da niso naš oče Albert bili tako hromi na nogah, da so mogli zajahati tudi konja in sukati meč, sem prepričan, da bi mi že davno bili gospodarji doli pri morju... Pa, cesar niso zmogli oče, bom storil jaz...“ se je Rudolf do kraja izdal v svojih načrtih.

„Rudolf, ti si neugnan! Po kom le si se vrgel, ko je tvoj oče bil vendar tako miren in moder!“ je poočitela teta nečaku vihrovost.

„I, seveda! Doma za pečjo bom čepel in roke križem držal! Čemu pa sem v 21. letu? Čemu vojvoda, ne, nadvojvoda? Čemu potomec cesarja Rudolfa? Pojdem, kot sem sklenil, in amen. Patriarhu bo še vedno veliko ostalo...“

(Dalje prihodnjic)

DOBOVA — „GRENZGRABEN“

(Strašne cestne razmere)

„V Dobrovi straši!“ je šlo nedavno od ust do ust. Kakšni strahovi se tam pojavljajo, pa nihče ni vedel povedati. Pač pa se je govorilo, da vsak avto obišči v strašni brozgi ob novem mostu, ki loči bistrsko in dobrolsko občino. Nekatera vozila, ki so zšla v to „past“, so morali s traktorji vlačiti iz blata. To dejstvo je stvar v toliko zboljšalo, da so avtomobili pretežni del brozge pobasali in odpeljali na svojih stelah na vse vetrove.

Pri vsem tem neprostovoljnem mešanju blata v Grenzgrabnu pa se je baje kielo, da se je kar svetilo. Vse vrste skratov so klicali domači in tuji vozniki na oba župana dobrolskega in bistrskega, od katerih se nobeden ne zgane, da bi pustil po končani zgradbi mosta zasuti obojestranski z mlakužo napolnjeni jarek. Zadnji čas se je o tem stanju ceste veliko zabavljalo. Nekdo je celo tole pošudiral: Brozgo so odnesla razna vozila, ki so brez vsake svarilne table šla v to past.

Ostala pa je ob mostu na obeh straneh globoka jama, tako da zavzema most sam obliko vzvišenega prostora. Tu bo imel baje kandidat za državnega predsednika Jonas ob navzočnosti obmejnih županov eno svojih prvih volilnih zborovanj.

Drugi to vest zopet odločno zanikajo, češ, da je prostor na mostu kot govorilni oder sicer zelo primeren, a da je preveč oddaljen od asfaltiranih cest. Po teh in podobnih vesteh sem bil tudi sam radoveden, kako ta sloviti Grenzgraben sredi Dobrove dejansko izgleda, in sem se peljal s svojim „Puchejem“ na ogled.

Iz varnostnih razlogov sem vzel s seboj dva močna možakarja. Tik pred mostom sem ustavil vozilo. Izstopili smo vsi. Pred avtom se je dvigal nad cestno višino približno za pol metra višji most in je na nasprotni strani zopet enako padel na pot. Kako premagati ta skok brez poškodbe vozila? — Pa smo jo koj pošudirali: kakor Izraelci skrinjo zaveze smo postavili avto z združenimi močmi na most in potem zopet na oni strani na cesto nazaj. Zraven smo se smejali temu najnovejšemu prometnemu napredku sredi Dobrove. Morda bodo volitve pospešile odpravo teh neznosnih cestnih razmer? Če ne, pa se hoče naravnost izsiliti na tem mestu večja nesreča! Ni treba drugega, da voznik v nepoznanju te cestne ovire privozi z večjo brzino na vzvišeni most in nezgoda je tu! Kdo bo tedaj za nesrečo odgovarjal? —

LOČE OB BASKEM JEZERU

Pa nam slej ko prej,
iz stolpa sem,
ti loški zvonovi
prav glasno in
miho pojo...

...Zgodi se tvoja volja! — In tako se je tudi zgodilo in uresničilo se je volja in želja g. župnika, ko so zvonovi na električni pogon ravno k Veliki noči, ob vstajenju Gospodovem, prvič zapeli lepo pesem: „Iz stolpa sem...“ Kakor dozdaj tako rajajo vnaprej opominjajoči zvoki ob vsaki priliki nekam uravnano in umerjeno, a glasno in vztrajno in tako še bolj mogočno odmevajo po celi občini fari preko Vinice, mimo Prešerna k naši bližnji idili „Nmau črez gmajnico, nmau črez izaro...“ dol v Bače, Pogorjani, Rateče — Dobje in gor proti Staremu gradu in Rutam... Veselimo se tega napredka tembolj, ker upamo, da nam bodo zvonovi tudi v bodoče oznanjali pesem harmonije in sloga v fari in preko nje, in da bi nam ta pesem „Iz stolpa sem, mi zvon doni...“ kazala pot k medsebojnemu spoštovanju in strpnosti...

Zasluga za to napravo gre brez dvoma g. župniku, ki je z vso vnemo, vztrajnostjo, žilavostjo in požrtvovalnostjo nenehno trkal na duri in srca svojih ovčic, ki so, eni radi, drugi pa morda malce godrnjaje, segli v svoje žepe in tako omogočili to novo, sodobno in morda tudi potrebno napravo zvonjenja na električni pogon. Gospod župnik pa je tudi razumel to delo tako organizirati, kot so to dopuščali dohajajoči tisočaki, namenjeni za to novost. G. župnik se pristrčno zahvaljuje prav vsem darovalcem!

Pozabiti pa ne smemo tistih, ki so dolgo vrsto let pridno, vestno in neumorno zvonili, bilo jim je v ponos, uteho ali zadoščenje, posebno mlajši generaciji, ki je ob pranganju in sličnih cerkvenih slavnostih pritrkovala, kar je slavnost močno dvignilo. In tako tudi ta stara in lepa navada pod vplivom novega časa hira, če že ni popolnom zamrla.

Pri nas na Koroškem

Praznik mladosti v Št. Jakobu

Cilj mnogih rojakov je bila v nedeljo gospodinjska šola v Št. Petru v Rožu. Vodstvo šole in gojenke so povabile k razstavi in prireditvi ob zaključku tečaja. Lepo vreme in pa uspele prireditve prejšnjih let so privabile množico obiskovalcev, ki se niso mogli dosti načuditi vsemu lepemu, kar so videli in slišali.

Za življenje so se dekleta učila v gospodinjski šoli. Nobena šola tako ne pripravi za življenje kot prav tovrstna šola. Vse, česar so se dekleta učile, bodo s pridom uporabile v svojih poklicih, predvsem pa kot gospodinje in matere v družinah. O uspehu tečaja najbolj prepriča vsakovrstna razstava. Še zmeraj velja, da gre ljubezen skozi želodec; to je dokazalo zanimanje obiskovalcev za kuharsko razstavo. Česa vsega so se lotile pridne kuharice! Lektovih src za zaljubljenice, krepkih pogaj in kruhov za delavnike, tort in peciva vseh vrst za praznike so napekle. Košarice z nežnim cvetjem so bile tako pristne, da jih bo škoda polizati. Okusni narezki so dokazali, spretnost, okus in znanje kuharic-učenk kot učiteljic. Ljubko je bilo velikonočno jajce v obliki hiše, planina pozimi z belimi smrekami srnami in krmilnimi jasi. Kuharski razstavi je vsakdo prisodil oceno: **prav dobro**.

Šiviljski izdelki so bili razvrščeni v dveh učilnicah, ki sta tudi med letom „šivalnici“. Obleke, perilo, pletenine, prti in vezene slike so bile okusno razvrščene po razstavnih prostorih. Ročna dela imajo tudi danes neprecenljivo vrednost. Vsak dom, posebno še kmečki, veznine z narodnimi vzorci silno poživijo. Kako smo občudovali nageljne in srčke na vezelih prtihi. Marsikdo si je kaj tako lepega požel za svoj dom. Za šest mesecev šolanja je razstava zelo veliko nudila.

Na prostranem dvorišču smo nato zasidli pripravljene klopi in prisluhnili temu, kar so dekleta pripravila za našega duha.

Po dobrodošlici, ki nam jo je izrekla zastopnica deklet, smo prisluhnili pesmi. Gospod prof. Silvo Mihelič je pesmi prav posrečeno izbral. Bile so dekleško nežne, razigrane, zadnja je bila po vsebini celo nekoliko grozljiva (Kdor ne dela, naj ne je). Pesmi, umetnih in narodnih, smo bili zares veseli.

Petju je sledila trodejanka: Žena brez lju-

VOGRČE

(80-letnica Jakoba Lubasa)

Dne 1. majnika je obhajal naš najstarejši vaščan Jakob Lubas svoj osemdesetletni god. Vsi sorodniki in sosedje ti iz srca čestitamo k visoki starosti. Hkrati pa ti želimo še mnogo zdravih in srečnih let.

Vsa svoja leta si bil priden in dober delavec. Povsod pri kmetih, kjer si opravljal svojo službo, so te radi imeli in spoštovali. Ljubil si vedno, in še danes ljubiš svojo materino govorico.

Bil si vedno veren kristjan. Rad zahajaš še danes v cerkev in to kljub svoji visoki starosti. Če ti je mogoče, prideš tudi v delavniških k božji službi.

Prosili bomo ljubega Boga in tvojega patrona sv. Jakoba, da bi ti bilo danih še mnogo zdravih in veselih let.

Vaščani.

SELE

(Medveda je ustrelil)

Kakor znano, se je pred tedni po karavanškem pogorju priklatil velik medved v kraje Slovenjega Plajberka in tam povzročil s svojo morijo ovac velik strah med šolarji in jezo med oškodovanimi posestniki. Deževale so pritožbe na pristojno oblast, in končno je ta dovolila medveda ustreliti. Medtem jo je ubral s Plajberka na Macno. Tam ga je pa zadela usoda.

Revirni lovec Georg Leitgeb iz Zgornjih Bajtiš je skušal medveda zabit pred svojo puško. Skupno z bajtiškim gozdarjem Čebulom je nastavil zverini posebno past. V gozdu na Rutah je privezal k drevesu ovco z zvoncec, blizu nje pa jagne. Oba lovca pa sta zlezla v bližini na drevo in oprezovala. Zvončkanje in meketanje je privabilo zverino. Po desetih nočeh oprezova-

bezni. Igra obravnava vpliv slabe in dobre prijateljice. Mati za svojo hčer ni imela časa, ne ljubezni. Pa se je navezala na prijateljico. Posebno dobro se je počutila v podeželskem okolju, v urejeni krščanski družini prijateljice Milice, oz. njene matere. Pod isto streho je stanovala tudi brezverna Ines, Prijateljici Veri je vsilila slabo knjigo, češ, da mora življenje dobro poznati in živeti po navodilih iz knjige. Kljub Milici in prošnji se Vera ni odpovedala slabi knjigi. Knjiga jo je docela pokvarila; in svojega očeta je pahnila v smrt, sama je skoro izgubila luč oči. Grozno jo je težila nemirna vest. V brezpu je sklenila, da si vzame življenje in tako naredi konec vsemu trpljenju. Prijateljici Ines, ki jo je prišla obiskat je zabrusila v obraz, da ni njena prijateljica, ker ji je s knjigo prizadela toliko gorja. Preklela je tudi avtorja knjige — izkazalo se je, da jo je spisala njena mati, a jo podpisala z izmišljenim imenom. Zvesta Milica, redovnica, ji je dokazala zvestobo ter jo odvrnila od samomorilnih misli. Vera je zaradi velikih notranjih pretresljajev spregledala ter sklenila začeti živeti boljše življenje.

Dekleta so pogumno in prepričljivo igrali. Resna igra je dala marsikomu misliti, posebno staršem. Nato je stopil na oder slavnostni govornik g. župnik Lovro Kaselj, katerega globoke misli prinašamo na 1. strani lista.

Lepo rajanje zmeraj poživijo prireditve. Kar dvakrat so nastopile dekleta z narodnimi plesi. Vmes pa smo prisluhnili modrovanju male mamice, ki je prišla na oder s 15 pučkami-igračkami. Povedala nam je, kaj bodo njeni sinovi in hčere, ko dorastejo. Izbirala jim je prav praktične poklice, ni pa tudi pozabila enega določiti za duhovniški stan.

Ob koncu smo vsi zapeli „Nmau čez izaro“. S to pesmijo je bila prireditev zaključena. Prepričani smo, da je zaključek tečaja setev in žetev obenem. Dekleta zaključijo svoje šolanje pri častitih sestrah z lepo žetvijo (razstava, prireditve), da začno, ko se vrnejo domov, spet dobro sejati.

Za ves trud, ki je bil vložen v čas učenja, v razstavo in prireditev, sestram in dekletom iskren Bog plačaj!

Tudi prireditve in razstave v Št. Petru se je udeležilo nad 1000 ljudi.

nja sta ga le pričakala na veliko noč zvečer okoli osmih. Leitgeb ga je kljub temi prvi opazil in mu z izvrstnim strelom upihnil luč življenja.

Medved je 2 metra dolg in tehtal 175 kg. Spravili so ga na humbersko graščino in bo nagačen v Landskronu privlačen magnet za mnoge izletnike.

Lovec Leitgeb je torej dočkal izredno lovsko srečo, slavo in čast, za katero ga seveda drugi lovci zavidaajo.

ST. JAKOB V ROŽU

(Uprizoritev igre)

Tukajšnje prosvetno društvo „Rož“ je uprizorilo na velikonočni ponedeljek pri Antoniču igro „Črna žena“. Je to resna igra, ki kaže boj zakonskega moža med ljubeznijo in dolžnostjo. Ima pomen zlasti za današnji čas, ko se zakoni pogosto tako lahkomišljeno sklepa in zopet razdirajo.

Prostorna Antoničeva dvorana je bila nabito polna, kar je dokaz, da si ljudstvo še želi dobrih iger. Igra je v splošnem zelo ugajala in so igralci pokazali, da so kos tudi resnim igram.

Res izvrstna sta bila Bregar in Štefuljček, pa tudi kmetje so ugajali v svojih raznovrstnih nošah. Res čustveno sta rešili svoji težki vlogi Zalika in Nigana, da so bili gledalci kar potegnjeni v doživljanje igre.

Razen malih nedostatkov v naglašanju moramo reči, da je igra v polnem uspehu in režiserju čestitamo.

(Smrt zaslužnega pevca)

Na tiho nedeljo, dne 4. aprila, je nenadoma umrl Muschet Mihael. Rojen je bil 8. avgusta 1895 pri Doberniku v Gorinči-

Naše prireditve

Farna mladina iz Dobrle vabi na igro

„Z LASTOVKAMI“,

ki bo v nedeljo, dne 9. maja, na materinski dan, ob 3. uri popoldne v farni dvorani v Dobrli vesi.

Pred igro bodo nastopili otroci z deklaracijami. Zvečer ob pol 8. uri ponovi farna mladina igro pri Pušniku v Grbalji vesi!

čah. Leto 1925 se je poročil s Tomlnovo Uršijo v Veliki vesi. Stanoval je nekaj časa pri Kramarju v Št. Petru, nato pa je kupil Rupovo hišico na Bistrici, kjer je ostal do svoje smrti.

Ob Dobernikovem Mihiju nam zaživi kos naše šentjakobske zgodovine. Ko je hodil v šolo, je bila šola pri Kramarju v Št. Petru. Zadnje šolsko leto je hodil že v novosezidano „Narodno šolo“ v Št. Petru, kjer sedaj zbira šolske sestre otroke v otroškem vrtcu in dekleta v kmetijsko-gospodinjski šoli. Kot dober pevec je z bratom Jožejem začel že mlad peti pri mešanem cerkvenem zboru — skupno z rajnimi Martinjakom, Travnikarjem, Wassermanom in Hanzejem Lepušcem, pri takratni organistini Mojčiji Nagele. Pri zboru je sodeloval ves čas, razen ko je služil vojake v prvi svetovni vojni in ko je delal dve leti na Štajerskem — do druge svetovne vojne, ko je bila nenadoma prepovedana vsaka slovenska beseda v molitvi in pesmi tudi v cerkvi. Bil je tudi član pevskega društva „Rožica“ v Kotu pod vodstvom Franceta Rauterja. V času g. kaplana Vautija je sodeloval tudi pri izobraževalnem društvu „Kot“.

In še sedaj se je vključil v napore, ki jih zahteva gradnja novega farnega doma, in je voljno prevzel zbirko darov na Bistrici med svojimi sosedi. Še v soboto pred svojo smrtjo je prevzel naročilo, sicer s težavo, a vendar, da ponovno stopi do sosedov in prevzame njihove darove (in tudi zbadljive odklone) za farni dom.

Pokojni je bil miren in tih značaj, a nikoli ni zakrival svojega narodnega in verskega prepričanja. Z lepo udeležbo pri pogrebu smo se poklonili njemu in vsem njegovim že rajnim kulturnim sodelavcem. Cerkevni pevski zbor se mu je oddolžil z žalostinkami na domu in ob grobu, pa ne samo njemu, ampak tudi njegovi ženi Uršiji, ki je bila dolga leta cerkvena pevka, in njegovi hčerki Uršiji Kulnig, ki še danes z veseljem sodeluje in je svoj in svojih staršev talent darovala svojim otrokom, da bodo nadaljevali, kar so starši zvesto gojili.

Zalujoči ženi in hčerkama z družinama in ostalim sorodnikom naše sožalje ob tej nenadni izgubi moža in očeta.

SELE

(Zalostne in vesele novice)

Bridka izguba je zadela pd. Znidarjevo družino na Borovnici, ko je 13. aprila, po daljšem bolehanju umrla 76-letna mati Marija Dovjak. Bila je zgledna žena, skrbna in verna, splošno priljubljena, kar je dokazal tudi njen pogreb na veliki četrtek.

Isti dan se je hudo ponesrečil Jernej Kelih, gozdni delavec pd. Makar, pri gonitvi hlovdov. S tovariši je opravljal to delo še v snegu, zato ni mogel pravočasno odskočiti, ko je od zgoraj priletel hlod. Ta mu je zlomil nogo pod in nad kolenom. Težaven je bil prenos ponesrečenca v dolino. Rešili avto ga je odpeljal v nezgodno bolnico v Celovec, kjer bo moral več tednov ležati, da se mu noga od uteži nateguje in uravnava, potem pa v mavcu utrdi. Čudno, da tega gozdnega delavca nesreča posebno rada obiskuje, menda je ta nezgoda že šesta. A vse je še preostal in zopet prijel za žago in sekuro. Želimo mu, da tudi sedaj korenito ozdravi in se vrne k svoji družini in med delovne tovariše.

V prvih štirih mesecih je bilo pri nas rojenih 11 otrok, od teh 8 deklic. Ravno za veliko noč sta mladi Hajnžič in njegova žena Ana dobila izredno dragoceno darilo: k prvi hčerkici krepkega sinčka! Ta je pri krstu na belo nedeljo dobil ime Francišek. Tako so zdaj pri Hajnžiču kar trije Franci Oražaji: sinček, njegov oče in stari oče. Iz roda v rod se ohranja isto krstno ime.

DRUŽBA SV. MOHORJA V CELOVCU

sprejme za snajenje tiskarniških in pisarniških prostorov

POSRAVLJALKO

Plača po dogovoru. Javiti se je treba v družbini pisarni v Celovcu.

Na majhnem prostoru dovolj zelenjave

Na povečanje pridelka ugodno deluje, če eno vrtnino posadimo na isto mesto šele čez leta. Priporočljivo je, da razdelimo zelenjadni prostor na dve poljini. Na prvo poljino posadimo tiste vrtnine, ki zahtevajo gnojenje s hlevskim gnojem, imajo velike potrebe po hranilnih snoveh in tla močno izrabijo. Hlevski gnoj lahko nadomestimo tudi z dobro pripravljenim kompostom, ki mu dodamo še superfosfat in kalijevo sol. Gnojenje z dobro preperelim kompostom deluje veliko ugodneje na godnost in rodovitnost tal kot pa gnojenje s svežim hlevskim gnojem.

Dobro pognojeno zemljo zahtevajo: kumare, buče, paradižnik, mak, belo in rdeče zelje, ohrovt, cvetača, zelena, por, novozeleandska špinača, visok stročji fižol, česen mangold, špinača, solata in popčar.

Drugo leto pa posadimo na poljini, ki je bila prejšnje leto močno pognojena s hlevskim gnojem tiste vrtnine, ki zahtevajo manj pognojeno zemljo, gnojeno le z gnojili. Na drugi poljini pridelujemo čebulo, korenje, rdečo peso, črni koren, grah, nizki fižol, kuhinjska zelišča in kot naknadni sadež še kolerabo, solato, špinačo in motovilec.

Tako izmenjavamo vsako leto bolj zahtevne vrtnine z manj zahtevnimi in obratno. Vsako drugo leto gnojimo s hlevskim gnojem in kompostom. Pri izmenjavanju pa pazimo, da na prostor, kjer je bila pred dvema letoma ena vrtnina (na primer korenje), posadimo drugo vrtnino (n. pr. čebulo). Tako dosežemo s pravilnim izmenjavanjem vrtnin, da so rastline zdrave in obilno rodijo.

Na vsaki poljini gnojimo solato berivko, kolerabico, špinačo, motovilec, brstični ohrovt in katijsko zelje, ker te vrtnine ne zasedejo grede vse leto, ampak so prehodni sadeži.

Vrtnine trajnice pa imajo na vrtu določen poseben prostor.

Primeri vrstitev zelenjadic:

Zelje dobro uspeva po fižolu ali grahu. Izjemoma lahko sledi zelje po zelju, dobimo pa bistveno manjši pridelek. Za zeljem pridelujemo korenčnice in čebulnice, solato in špinačo. Cvetače ne smemo saditi po drugih kapusnicah. Zgodnje sorte cvetače za jesensko potrošnjo dobro uspevajo po zgodnjem krompirju ali grmičastem fižolu. Kumare naj pridejo za graham, fižolom, paradižnikom, kapusnicami; za kumarami slede čebula, korenje, rdeča pesa, solata, špinača. Najmanj šele čez 3 do 4 leta smemo kumare saditi na isto mesto. Paradižnika ne smemo saditi za krompirjem, ker se prenašajo škodljivci z ene vrtnine na drugo, naj pride paradižnik šele čez 7 do 8 let na isto gredo, če smo medtem na njej pridelovali krompir.

Z iste grede dva do tri pridelke

Pri načrtnem izkoriščanju zelenjadnih gred moramo poznati čas zasedbe ene vrtnine. Z iste grede dobimo od marca do oktobra (30—32 tednov) dva do tri pridelke. Vse leto zasedejo gredo: pozno korenje, črni koren, por, petršilj in sejana čebula.

Veliko večino glavnih sadežev lahko sadimo ali sejemo na prosto šele v drugi polovici maja, zato je možno, da gredo prej izločimo z drugo zelenjadicno in sicer s tako, ki ima kratko rastno dobo.

Kako in kdaj sejemo deteljo?

Detelja najbolje uspeva, če jo sejemo v kolobarju za okopavino in če smo v jeseni na tej parceli opravili jesensko globoko oranje. Najprikladnejši čas za setev črne detelje v naših pogojih je zgodnja pomlad do srede maja. Če ste parcelo, na kateri nameravate sejati deteljo, jeseni preorali, pripravite sedaj zemljo za setev le s krožno brano in navadno klinasto brano. Zemljo je potrebno toliko časa brati, da dosežete fino drobno grudičasto strukturo. Če žete fino drobno grudičasto strukturo, pa jeseni niste preorali ali pa je zemlja zelo zbita ali zapleveljena, tedaj je potrebno, da vsaj nekaj dni pred setvijo preorjete na globino največ 20 cm in nato z branjem zemljo pripravite za setev. Če zemlja ni dovolj uležana, potem zemljo pred setvijo še poveljamo.

Pred setvijo detelje zemljo tudi primerne pognojimo. Z gnojem ob setvi ne gnojimo. Z njim gnojimo že prejšnjemu posevku. Če je zemlja srednje preskrbljena s hranilnimi snovmi, tedaj ob setvi potrosimo vsaj še 100 kg nitramonkala, 600 kg superfos-

Redkvico sejemo na primer pred čebulo, vzgojeno iz semena! Zimsko solato, špinačo ali motovilec pred papriko ali paradižnikom! Zgodnji grah pred zgodnjo cvetačo! Redkvico pred zeleno! Zgodnjo kolerabo pred paradižnikom!

V enem letu z iste površine lahko pospravimo tri pridelke, seveda če je lepa pomlad in dolga jesen. Na primer: najprej posejemo zgodnji grah, nato kumare in končno še zimsko špinačo. Ali pa takole:

grah — glavnata solata — redkev;
berivka — nizki stročji fižol — motovilec;
redkvica — zgodnja cvetača — koleraba;
glavnata solata — kolerabica — korenček;

motovilec — ohrovt — špinača;
mesečna redkvica — grah ali fižol — kor drasti kapus;
solata rezivka — kumare — zimsko solata.

Če tako intenzivno izkoriščamo grede, moramo pred vsako setvijo ali saditvijo gnojiti z gnojili, med rastjo pa dognojivati z raztopino dušika, sicer dobimo skromne pridelke.

Med nizke vrtnine sadimo visoke

Pri izrabi zemlje moramo upoštevati, da nekatere vrtnine izkoriščajo zemljo le na površini, ker imajo plitve korenine (glavnata solata, špinača, kumare), globlje plasti zemlje pa izkoriščajo vrtnine, ki gredo s koreninami globoko v zemljo (fižol, grah, zelje, por, paradižnik). Nekatere vrtnine zemljo godijo, ker zasenčujejo, da je zemlja rahla in plodna (fižol, zelje, ohrovt, brstični ohrovt, zelena, por), druge spet ugodno delujejo, ker zemljo bogate z dušikom (grah, fižol) ali puste v zemlji veliko ostankov korenin (por, zelena, čebula).

Neugodno delujejo na rodovitnost zemlje ozkolistne rastline (grah, kumare, korenček, čebula), ker zemlje ne zasenčujejo.

Zgornja plast zemlje mora biti vse leto pokrita, ker s tem pospešujemo rast zemeljskih drobnoživk, ki v senci ob zadostni vlagi in toploti godijo zemljo. Gredo zato najbolje izrabimo z mešano setvijo in jo zasadiamo s takimi vrtninami, ki zemljo dobro pokrijejo, torej sadimo med nizke vrtnine (solata, špinača) visoke (fižol, paradižnik, popčar). Med počasi rastoče (korenje) posejemo hitro rastoče vrtnine (solata, redkvica). Godno zemljo napravimo tudi s stalnim okopavanjem, predvsem s pravilno izbranimi vmesnimi sadeži.

Primeri za setev na prvi poljini

Takole: med paradižnik sadimo cvetačo, zeleno, kolerabo, por, solato, nizki stročji fižol, zgodnje korenje;

med kumare — kapusnice ali zeleno, med zelje — grah, zeleno, solato; med korenje — grah, fižol, redkvico, čebulo, por; med čebulo — zgodnje korenje in redkvico.

Pri mešanih setvah je potrebno načrtno zasadiati grede, ker s tem dobimo več pridelkov z iste površine, na gredo naj ne pride preveč različnih vrtnin, ker si s tem otežkočamo obdelovanje. Vse vrtnine zasadiamo v vrste. Greda je široka 1,2 m.

Na prvi poljini lahko grede takole izrabimo: rob zasadiamo z zeleno, v notranjosti s cvetačo ali zeljem, med vrste tega pride glavnata solata ali koleraba.

V marcu posadimo zgodnjo cvetačo, vmes

glavnato solato ali kolerabo, v sredi grede nizki grah. Do druge polovice junija vse te zelenjadnice poberejo. Nato posadimo v zunanje vrste fižol, v sredino pa brstični ohrovt, vmes kolerabo.

Na zunanji dve vrsti posadimo paradižnik, vmes fižol ali kolerabo, kot predhodni sadež dve vrsti berivke ali špinače, v srednjo vrsto zgodnjo cvetačo in solato glavatice.

Konec julija posadimo v sredino grede endivijo ali črno redkev.

Pozno zelje sadimo maja na rob grede, v sredo pa kolerabo ali solato, predhodnica je bila špinača ali motovilec.

Primeri za setev na drugi poljini

Drugo poljino lahko zasadiamo takole: zgodaj marca črni koren tri vrste, vmes vrsto špinače ali solato in še po eno vrsto redkvice. Do konca julija poberejo vse vmesne vrste in črni koren ima dovolj prostora.

Med vrste korenja z redkvico sejemo grah, ko tega junija poberejo, lahko pose-

Pri nas na Koroškem

GORENCE

(Smrt zidarskega polirja)

Dne 1. maja smo pokopali uglednega zidarskega polirja Jožefa Burgerja v starosti 39 let. Mož se je ponesrečil s svojim avtom. Pri Wolfsbergu je zadel v drveči vlak in čez nekaj ur v bolnici umrl.

Prizadeti družini iskreno sožalje.

CELOVEC

(Seja občinskega sveta)

V petek, 7. maja, bo važna seja občinskega sveta glavnega mesta Celovca. Sejo je sklical celovski župan Hans Außerwinkler, in se bo začela ob 15. uri na magistratu.

Na dnevnem redu je več točk, med njimi zaprisege novih občinskih svetnikov. Na seji bodo razpravljali tudi o službeni dobi magistratnih uslužbencev in o odredbi draginskih dokladov za leto 1965.

Občinska seja je — z izjemo ene točke — javna.

PLIBERK

(Nastop zbora Jakoba Gallusa-Petelina)

K nam je prišel v goste pevski zbor Jakob Gallus-Petelin. Že dalj časa smo vedeli zanj in si tudi zaželeli, da bi ga imeli pri ložnost spoznati. To pot pa, ko smo dobili povabilo, pa smo bili celo malo v skrbeh za udeležbo, ker prvi vigradni popoldnevi vabijo v naravo, ne pa v dvorane. Pa sedeti so se polnili in napolnili z občinstvom, ki je nestrpno pričakovalo začetek koncerta.

Nismo strokovnjaki, da bi ocenjevali kvaliteto sporeda, ali pa celo zbora. Vendar nam morda ne zameri če javnosti izpovevmo, da smo imeli vtis kot pred leti, ko so Goričani pod vodstvom rajnega gospoda

BLAŽI JANSIC PRIPOVEDUJE:

(Nadaljevanje in konec)

Monterosso — romantični kraj Riviere Cinque Terre

Po peti uri popoldne sem prišel spet nazaj v lepi dom v vilo Adriana, v Monterosso. V moji sobi, kjer sem stanoval, sem našel vse v redu, kajti vse sem pustil tam, nič nisem vzel s seboj, tudi kovčka ne.

V vili Adriani sem se počutil odlično, ker je morski zrak zelo dober za boleznigrila in prsi, kot na primer bronhitis (vnetje sapnic) in podobno.

Vsak dan sem hodil tudi na sprehod po strmih skalnatih poteh in stopnicah nad morjem in pa ob morski obali. Če je bilo morje razbunkano, kakor n. pr., ko sem bil tam v pustnih dneh, je bil pogled na morje veličasten, posebno je nepopisen pogled, ko meče morje valove visoko v zrak. Sumeje morja sem slišal tudi v sobo vile Adriane, kjer sem stanoval, če sem imel okno sobe odprto.

Monterosso je lep romantičen kraj Riviere Cinque Terre. V hribih nad morjem rastejo oljčni nasadi in vinska trta, spodaj pa limone in tudi nekaj pomaranč in mandarin. Iz vile Adriane je bil lep razgled na hribe, gore in morje. Iz vile se vidita celo dva predora. Predorov je v Monterossu kar pet. Ob jasnem vremenu pa, če se povzpneš više na goro, vidiš celo francoski otok Korziko.

jemo jesensko špinačo. Čebulo sadimo v začetku aprila, tri vrste na gredo. V dve vmesni vrsti posejemo korenje, ki mu primemo redkev. Do srede avgusta je greda prazna in jo posejemo z motovilcem.

Dve vrsti graha posejemo v sredo grede, na robu grede pa eno vrsto petršilja, korenja ali rdeče pese. Ko pospravimo grah, posejemo zimsko solato ali endivijo.

Še bi lahko naštevati primere smotrnejše izrabe zelenjadnih gred, menim pa, da bodo že iz teh predlogov vrtnarji našli zase ustrezne rešitve. S smotrnim gospodarjenjem lahko pridelamo na majhnem prostoru dovolj zelenjave za preskrbo v vsem letu.

L. M.

Pozor, čebelarji!

Ker traja hladno vreme izredno dolgo časa, opozarjamo čebelarje, da proti čebeljim družinam čedalje večja nevarnost, da zaradi lakote odmro. Zalego imajo na 4—7 satih, zaloge hrane pa vidno kopnijo. En sat zalege porabi približno en poln sat hrane. Če ima panj manj kot 3—5 kg hrane, krmimo z gosto sladkorno raztopino, pokladamo medno-sladkorne pogače ali suhi sladkor.

prof. Fileja predvajali Gregorčičeve pesmi. Mehkobe in umetniškega podajanja točk nismo mogli takoj dojeti, ampak šele naslednje dni smo jih z občudovanjem zaznavali.

Prijetno presenetil nas je mladi akademik s svojimi povezovalnimi besedami. Če je bilo treba, je bil šaljiv, pa tudi resen. „Kleeno zrno smo, nihče nima pravice nas devati med pleveli!“ je še pribil.

Predsednik Pevske zveze g. Tomaž Holmar nas je povedel v duhovni svet človeka, o katerem je rekel, da baš Pliberk ni eden najrevnejših. Cel bogat je. To bogastvo je dihlo tudi iz sporeda, ki ga je bogatilo besedilo pesmi naše znane pesnice Milke Hartmanove. V svoji preprostosti se na prošnjo gospoda predsednika ta naša Milka, kar ni hotela vsaj malo predstaviti občinstvu. Šele, ko jo je fant-akademik odvedel kot dveletno deklico na oder, se je za kratak čas pokazala. Ko so navzoči gledali stvariteljico in zbor, ki je njena dela tako dovršeno podajal, so dali duška hvaležnosti z gromovitim aplavzom. — Skoro ga ni hotelo biti konca.

Pomlad je prišla v deželo. Obsipava nas z razkošno pestrostjo narave. Če pa srečamo ob potu s koprivami prerasle v jolice, ki so se izdale s svojim blagodejnim vonjem, pa je ta skriti zaklad pomladne narave prekosil vse drugo razkošje. Tako nekako je tudi z duhovnim delom življenja. Civilizacija prerašča danes duhovne vrednote. Materija (snov) kakor povodenj preplavlja vse, kar dela človeka res še vrednega človeka. „Dvignite!“ — nam je zaklical gospod župnik Holmar „speče zaklade in obogatite z njimi sebe in bližnjega. Kaj, če bi poskusili!“

Hvala vam, g. pevovodja in pevcii!

Fant in njegova mati

Kakor utrinki zvezd na nebu, tako se porajajo nova bitja na zemlji. In eno izmed teh ustvarjenih bitij si tudi ti, dragi fant.

Početnik vsega življenja je tudi tebi dal življenje. Izbral ti je mater in jo določil, da ti postane največja dobnica in prav posredovalka življenja. Zahvali se ji iz dna srca, saj te je v bolečinah rodila in v katere srce je vsadil neugasljiv ogenj ljubezni...

Malo, neboljeno dete si bil, ves predan njej in ob njej si bil že kar močan. Poslušal si njeno lepo besedo in ponavljal prve pesmi, ki ti jih je pela. Čutil si, kako ti je dobra, zato nisi jokaj; lepo ti je bilo ob njej in dnevi so ti potekali v brezskrbnem življenju...

Vprašaj se, kdo te je obvaroval temnih časov, ti kazal sveto zarjo in prerokoval lepšo bodočnost! Ali ni bila to mati? — Da, mati bo tvoj odgovor.

In marsikateri je danes nima več, ali vendar spomin na njo nam je ostal tako svetel, kot da je bila še včeraj polna hiša njene blagoslovljene besede.

Vidim jo, kako stopa pod težo svojih let sključeno in v skrbi zatopljen. Prav živo vidim njen žalosten obraz, v katerega je skrb vrezala prežalostne poteze.

Čutil sem njeno trpljenje iz njene roke, s katero me je vodila. Vela koža je pokrivala na njej nabrekle modre žile, ki so se odražale kot simbol dela in ljubezni. Videl sem prav v njeno srce, ki je bilo vkovan v verige trpljenja; duša pa mi je v nomer narekovala njeno grenko življenje: rano jutro — pozni večer — trpeča noč — in zopet rano jutro — od hipa do hipa je klicala skrb za tebe — njenega sina...

Bilo pa je pred nekaj leti. Tedaj sem končno dosegel cilj svojega življenja. Pa še vse bolj je bila srečna in vsa v solzah veselja moja mati. Zdelo se mi je, kot da je ona in ne jaz — izpolnila svojo življenjsko nalogo. Ona je bila v življenju vedno posebjena skromnost. Tisti dan pa se mi je zdela ponosno zvrnana; njen obraz je bil čisto ogledalo njene neskaljene sreče. Le malokdaj sem jo videl tako veselo...

Prišel je pa tudi dan, ko je mati — ponosna na svojega sina — morala odstopiti in se umakniti iz objema sinove ljubezni. Zgodilo se je, kakor je zapisano: „Radi žene bo sin zapustil svojo mater...“ Vse prehitro je prišlo in čeprav je tudi to žrtev doprinesla k vzvišenim junaštvom... Tako nesebična more biti samo mati...

A tudi to ni zmanjšalo materine skrbi za sina. Vsa njena molitev je bila ena sama vroča prošnja k Vsemogočnemu: Ohrani mi sina zdravega, srečnega in vernega.

Leta njenega zemskega življenja in trpljenja so se nagibala h kraju. Zapuščale so jo telesne moči, a njeno srce je še vedno žarelo v neomajni veri v sina; saj on je življenje njenega življenja; v njem bo žive-

ZA MLADINO IN PROSVETO

Materi iz tujine

Ne plakaj več, mamica mila, saj zopet bom prišel jaz k tebi, ko bo se pomlad povrnila, ki nosim že dolgo jo v sebi.

Jaz slutim, da solze nešete za mene ti liješ v noči, in čutim molitve ti svete, ko prosiš mi božje moči.

Za tebe jaz molim kot nekdanj, ko malega si me učila ročice k molitvi skleniti; še pomniš li, mamica mila.

Ne boj se za mene v svetu, o, tvojega nauka ne zablim, preveč si v detinstva mi cvetu vsadila v srce, da pozabim.

Morda pa ne bomo več srečni in kruta nas smrt bo ločila — ti veš, kje sestanek bo večni! Ne plakaj več, mamica mila!

Iz filmskega sveta

CHAPLIN PRIPRAVLJA NOV FILM

Čeprav vrtijo filme Charlija Chaplina že desetletja, jih še vedno radi gledamo. Zdi se, da je njegova izvirna komika nedosegljiva. Znano je, da živi sedaj v Švici, kjer že leta uživa pokoj. Toda ustvarjalna žilica mu še ne da miru. Zvedelo se je, da pripravlja nov film, v katerem bo tudi sam igral in ga tudi sam režiral. Za glavno žensko vlogo si je izbral italijansko filmsko zvezdo Sophijo Loren. Film bo prikazoval ljubezensko zgodbo med italijanskim dekletom in sovjetskim diplomatom, ki sta se našla v daljnem Hongkongu. Film bo komičen, pri katerem bo glavni Charlie gotovo zopet prišel v svoj element. Brezdvomno pričakujejo, da bo film, ki bo verjetno „slovo“ umetnika od odrske umetnosti, doživel velike uspehe.

KARL MAY V SOVJETSKI ZVEZI

Ze desetletja velja pripovednik Karl May kot nedosegljiv pisatelj mladinskih poto-pisov med Indijanci. Njegove izmišljotine so tako živo popisane in polne napetosti, da so še vedno privlačne. To dokazuje tudi dejstvo, da so filmske predstave, na katerih kažejo Karl Mayeve doživljanje, naj-

la v potomstvu, ko bo njena duša že v večni domovini uživala plačilo dobrotne Očeta za zvesto službo materinskega poslanstva.

bolj obiskane. To se dogaja v Nemčiji in tudi pri nas, kjer so že mnogo Mayevih del filmali. Sedaj so se pa tudi v Sovjetski zvezi odločili, da bodo filmali več Karl Mayevih del. Prvi film bo izdelan po indijanski zgodbi: „Dakotas, sinovi velike medvedinje“. To je toliko bolj zanimivo, ker so doslej bile knjige Karla Maya v Sovjetski zvezi nezaželeni. Tovrstne filme predvajajo tudi že v Jugoslaviji.

NOVA ZVEZDA V ZDA

Med zvezdniki Hollywooda je huda konkurenca in kdor si pridobi ta naziv, je resnično zavidanja vreden. Na filmskem nebu se tokrat v ZDA najbolj blesti igralka Shirley MacLaine, katere filmi doživljajo največje uspehe. V enem tednu so v 259 kino-dvoranah predvajali njen film „Ena odveč v haremu“; v blagajne je prišlo 41 milijonov šilingov. Lansko leto pa je veljal kot filmski šlager njen film „Vedno z drugim“ v ZDA.

FILMSKE NOVOSTI

V Avstriji so začeli te dni predvajati dva nova zanimiva filma. „Rumeni Rolls-Royce“ (letnik 1929) je bil lani sneman v ZDA, deloma v Franciji in tu na Koroškem (v Karavankah v okolici Ljubljane). — Drugega — „Koča strica Toma“ — pa so snemali v Nemčiji in Italiji po znanem romanu, ki ga je napisal Karriet Beecher-Stowe.

Otroški kotiček

Naše mamice god

Vsak dan ima ena mamica god, ali naša mamica ima samo enkrat na leto. Če pomislimo, kolikokrat smo jo žalili, naga-jali in ne ubogali, nam je pri srcu težko. Vse to bi radi na njen godovni dan popravili.

Naj bo v bogati ali revni hiši, vendar je lepo, da se praznuje mamičin god. Kako bomo svojo mamico razveselili ob njenem godovnem dnevu! Res je, da vse, kar imamo, je njeno, nekaj pa bi ji le radi poklonili za god. Gotovo se že teden dni pripravljamo ter učimo pesmico, mislimo na kak dar, da bi jo razveselili.

Samo malo pomislimo, da ima naša mamica z nami dosti dela ter skrbi. Uči nas hoditi, moliti; rada nas tudi uči, kadar hodimo v šolo. Koliko težav ima, kadar smo bolni. Skrbno nagiba glavo nad našo posteljo, nam lajša bolečine ter želi, da bi ji ozdraveli.

Zato se otroci radi naučimo vsaj voščilo za njen praznik, da ji skazemo ljubezen za njeno skrb. Ne smemo biti preleni, da se vsaj pesmice ne bi naučili. Tudi v šoli imamo dosti učenja. Vsi pa imamo radi naše mamice, zato ne smemo tega nikdar pozabiti. Dragi otroci, mogoče ne veste nobene pesmice, pa vam jaz sedaj rada eno napišem. Starejše sestre ali bratci, vi pa pomagajte mlajšim, da se bodo lažje naučili. Če pa se je ne moremo naučiti, ji bomo pesem na kosček papirja napisali ter zavili zraven darila.

Želim vam obilo uspeha pri učenju.

Predobra mama, Vaš veseli god, spominja preobilnih me dobrot, katerih, zlata mati, ste mi poklonili.

Najprvo Vi ste me ljubili, nad mano ste noči prebdeli me lepih molitvic ste učili.

Srca mojega ste utriple šteli, za roko srečno me vodili, naj ljubi Bog vas varuje vekomaj.

Zato sem ta vam šopek zvala, da z njim bogato bi obdarila dobroto Vaših rok povrnila.

Ni treba meni drugega veselja, ostanite dobra, zlata mati, vodnica zvesta hčerki svoji.

I v a n k a

KRIMINALNI ROMAN

Prevedel:
AVGUST PETRIŠIČ

32. NADALJEVANJE

SKRIVNOST

dr. Fu-Mančuja

„Ne smete se ga dotakniti, preden ni policija tu,“ je rekla — toda po smeri njenih naglih, vznemirjenih pogledov sem spoznal, da se je zdaj, ko je bil njen brat na varnem, bala za mene, edinole za mene. Ob tej zavesti mi je srce jelo burno biti; saj je bila dragulj, ki si ga je moral zaželeli vsak moždi. Njene oči so bile polne skrivnosti, ki sem jo več kot enkrat želel razkriti.

„Poglejte — zdaj za onile zalet,“ — njen glas je bil komaj slišen — „toda ne vstopite! Tudi takšnega, kakor je, se ga bojim.“

Njen zelo vznemirjeni glas nas je pripravil na nekaj nenavadnega. Tragedija in Fu-Manču nista bila nikdar daleč drug od drugega. Dasi sva bila dva in je bila pomoč blizu, sva se nahajala v bivališču najbolj zvitega morilca, kar jih je kdaj prišlo z vzhoda.

S čudno mešanimi občutki sem šel čez debelo preprogo; vstrel mene pa je stopal Smith in odgnil zastor, ki je zakrival neka vrata, katere nam je Karamaneh pokazal. Ko sem pogledal v mračen prostor onstran, je bilo razen tistega v sobi takoj vse drugo pozabljeno.

Zrla sva v malo, kvadratno sobo, ki so ji stene bile prevesene s čudovitimi kitajski-

mi prevesami in tla pokrita z blazinami. Tam v kotu je slabotna, modra luč, ki je stala na nizki mizi, slikala spačene sence okoli nazaj naslonjenega koščenega lica. Bil je dr. Fu-Manču!

Ob pogledu nanj mi je srce zastalo — tako neizmerna je bila groza, s katero me je prisotnost tega človeka navdala. Z roko sem se držal zastora in ga otrle. Veke so zakrivalo zlobne zelene oči, moške ustnice pa so bile videti, ko da se smehljajo. Potem je Smith nemo pokazal na njegovo roko, v kateri je držal majhno pipo. Zoprnikast vonj mi je stopil v nosnice in tedaj mi je postalo jasno, zakaj je povsod vladala taka tišina in zakaj se je naš načrt z lah-koto razvil. Zlovesči razum je bil otrpel — zgubljen v svetu sanj. Fu-Manču je spal v opijevi omami! Motna luč je začrtala mrežo malih gub, ki so krile rumeno lice od koničaste brade pa do velikega čela in tvorile temne senčne kroge v vrtinah pod očmi. Končno smo zmagali. Moževa strast je pripravila njegovo propast.

Nisem mogel spoznati, v kako globokem stanju je bil njegov ogabni sen. Premagal sem del odpora in pozabil na Karamanehi-no svarilo ter bil baš na tem, da stopim v

sobo, ki je bila prepojena z zoprnim opijevim dimom, ko mi je lahna sapa zavela v lice.

„Ne hodite noter!“ me je posvaril tihi, treščoči glas Karamanehin. Njena roka je prišla moja leht. Potegnila je Smitha v stran, mene pa nazaj od vrat.

„Tam je nevarnost!“ je zašepetala. „Ne hodite v tisto sobo! Policija ga mora na kak način dobiti — in spraviti ven! Ne hodite v tisto sobo!“

Dekletov glas je razburjeno drhtel; njene oči so srdito žarele. Besna mržnja, ki se je porodila zaradi okrutnih krivic, jo je zdaj razjedala, toda razjed pred Fu-Mančujem jo je še zmerom obvladoval.

Nadzornik Weymouth je prišel dol po stopnicah in se nam priključil.

„Poslal sem dečka v Rymanovo sobo na stanici,“ je dejal. „Okrožni ranocelnik bo skrbel zanj, dokler vi ne pridete, gospod doktor. Zdaj je vse pripravljeno. Motorni čoln čaka ob ladjedelnici in vsi konci tistega kraja so zastraženi. Kje je naš mož?“ Iz žepa je potegnil zapestne spone in vprašujoče dvignil obrvi. Ker ni bilo nikjer nikakega šuma, ki bi izdajal kako udejstvovanje nevarnega Kitajca, je bil v zadregi. Nayland Smith je s palcem pokazal proti zavešenim vratom.

Ta hip, še preden smo mogli izreči kako besedo, je Weymouth stopil k zastrtim vratom. Bil je človek, ki je šel naravnost proti svojemu cilju in si prihranil razmišljanje za poznejši čas. Mislim celo, da je nanj začelo učinkovati ozračje tistega pro-

stora (ki je bil, dasi gol in neopremljen, poln osladnega duha). Bila ga je sama vne-ma, da se ga čimprej znebi in se loti posla.

Potegnil je zaveso v stran in šel v sobo. Smith in jaz sva morala za njim. Vprav med vrati smo vsi trije za hip postali in pogledali stvor, ki je širil grozo po vzhodnem in zahodnem svetu. Dasi je bil Fu-Manču brez moči, nas je tudi zdaj navdajal s strahom, ko je bil njegov velikianski razum omrtvičen in otopel. V slabo razsvetljeni sobani, ki smo jo pravkar zapustili, smo slišali, da je Karamaneh zažučeno vzkrilnila. Toda ta krič je bil prepoznen!

Ko da je izbruhnil vulkan, so švigile kvišku svilene blazine, miza s svetilko, pisane stene in tista zleknjena postava, na katero je luč risala pošastne poteze!

Tako se je zdelo meni; pač pa sem se že naslednji hip, ko je bilo prepozno, domislil že nekega prejšnjega izkustva, tičočega se take Fu-Mančujeve zasebne sobe; vedel sem, kaj se nam je primerilo. Spustna vrata so se pod nami ugreznila.

Spominjam se padanja — ne morem se pa domisliti, kakšen je bil konec padanja — kakšen je bil dolet. Spomin se le, de sem se na žive in mrtve boril proti nečemu, kar me je davilo in mi stiskalo vrat. Vedel sem, da sem se dušil, toda roke so povsod naletele le na smrtno praznino. Pogreznili sem se v shrambo teme. Nisem mogel zakričati. Bil sem brez moči, O usodi svojih tovarišev nisem vedel ničesar — si nisem mogel ničesar misliti. Potem... me je zapustila zavest.

Našim materam ljubezen in hvaležnost!

Tebi, mati...

Prišel je tvoj najlepši dan — materinski dan. Spomnila se boš davnih srečnih dni, ko je živel še naš oče in si nas imela še vse okoli sebe. Atek je kupil zmerom šopek rdečih nageljčkov — ali se še spominjaš? Vsako leto jih je bilo več. Vzel jih je namreč zmerom toliko, kotlikor let je bilo od vajine poroke.

Cvetje je dal jutraj navsezgodaj meni, najmlajši, da ga ponesem, tebi, o mamica. Prišla sem k tebi v srajčki in ti z nerodnimi besedami voščila k materinskemu dnevu. Tedaj si se mi zdela najlepša žena na svetu. Ležala si še v postelji, tvoji razpleteni lasje so padali po beli blazini. Nisi mogla mnogo govoriti, le tvoje oči, tiste velike vlažne oči, ki so tako značilne za slovensko mater, so izražale vso tvojo veliko srečo.

Nenadoma pa se je pritihovalo trpljenje, očetu je zavrtna bolezen pretrgala nit življenja. Kako vdano in brez godrnjanja si vzela breme na svoje šibke rame. Ali še veš, kako so nas ljudje zaničevali, ker smo po očetovi smrti obubožali. Branila si nas kot golobica svoje mladiče. Mlada si še bila, še se ti je ponujala sreča, toda ti si jo velikodušno odklonila, samo da bi nam podarila vso ljubezen in svoje življenje posvetila le naši vzgoji. Mati, morda nikdar ne boš zvedela, koliko smo ti mi, tvoji otroci, hvaležni za to!

Sedaj, ko sem odrasla, šele pričujem razumevati tvoje besede, ki si mi jih izgovorila zmerom, kadar sem te izpraševala, zakaj si tako žalostna. Takrat si se zmerom bolešno nasmehnila in odgovorila: „Moji otroci naj nikdar ne zvedo za moje trpljenje“, in še si se vrgla na delo za nas.

Mučenica si bila kakor toliko tvojih vrstnic na slovenski zemlji. Nikdar bi ti ne mogla povrniti, kar si ti meni dala. Le ena zavest, mamica moja, naj te bodri in ti daje zadoščenje: tvoja žrtev ni bila zaman! Nisi nam dala na pot za življenje ne srebra, ne zlata, saj ga sama nisi imela. Zato pa si nas vzgojila kakor pridni vrtnar žlahtno cvetje in nas obsipala z žarki neizmerne ljubezni.

Ali se še spominjaš, ko sem tudi jaz, tvoja najmlajša, morala iti v tuji svet, da si zaslužim boljšega kruha, kakor si mi ga mogla rezati ti. Na pragu si stala in v roki, tresoč od žalosti, držala kropilnik. Pokrižala si me in dejala: naj se zgodi karkoli, ne poteptaj svoje vzgoje in na Boga ne pozabi. Na ovinku ceste, ki je vodila k postaji sem se ozrla, toda nisem ti pomahala z robcem, ker me je obšla neizmerna bol.

Kleti gliv

Neki Burmanec me je vrgel ko vrečo čez ramo in nesel skozi slabo razsvetljen hodnik. Ni bil velik mož, a je vendar mojo znatno težo prenašal z očitno lahkoto. Neznosna slabost me je obhajala, toda surovo ravnanje mi je pripomoglo, da sem se spet zavedel. Roke in noge sem imel tesno povezane. Visel sem ohlapno ko mokra brisača; čutil sem, da mora iskra mučenega življenja, ki je vzplapolala v meni, kaj kmalu dokončno ugasniti.

V prvih trenutkih, ko se mi je jela zavest vračati v resničnost, me je prevzela misel, da me tihotapijo na Kitajsko; in ko sem visel z glavo navzdol, sem si dejal, da so velikanske napihnjene reči, ki jih je bilo vse polno ob stezi, velike strupene glive, ki mi niso bile znane in ki so bile morda ne navadne celo za tisti predel Kitajske, v katerem sem se nahajal.

Zrak je bil vroč, soparen in nasičen z duhom gnajočega rastlinstva. Čutil sem se, zakaj se je moj nosač previdno izogibal tistim rastlinam, ko je hodil skozi vrsto klet in hodil vijugasto pot med napetimi in nenaravnimi oblikami, pri čemer je svoje rjave noge z mačjo gibčnostjo prestavljal. Prinesel me je pod nizek obok in me brezobzirno spustil na tla ter odhitel nazaj. Na pol omamljen sem ležal in gledal, kako je urno rjavo telo zginilo v daljavi. Zidovi in strop kleti so izžarevali nekak samosvetilen sij.

„Petrie!“ se je nekje spredaj oglasil slaboten glas... „Ali si to ti, Petrie?“ Bil je Nayland Smith.

Hotela sem se vrniti in za zmerom ostati pri tebi, toda ne, klic sveta je bil močnejši. Prisegla pa sem takrat, da ne bom nikdar pozabila tvojih svetih besed. To prisego, verjemi, mati, sem držala do danes in je ne bom nikdar prelomila, četudi bi me usoda tirala na konec sveta.

Ti nisi bila tako srečna, da bi tvoji otroci lahko živeli doma pri tebi. Preveč nas je bilo. Vendar si se vdala v usodo in si kljub temu ustvarila toliko nevidnih vezi s svojimi otroki, da vseeno nisi bila sama. Ono leto, ko sem prišla na počitnice, si mi pokazala vsa naša pisma, povezana z različnimi trakovi. Moja pisma so imela rožnatordeč trak. Vprašala sem te, zakaj si za moja pisma vzela prav to barvo. Dejala si, da ti je zmerom tako toplo in rožnato pri duši, kadar prebiraš moja pisma.

Toda niti to veselje ti ni bilo dano. Prišla je vojna in zahtevala od tebe novih žrtev. Mnogo noči si pre jokala, ker dolgo nisi do-

NAŠIM MATERAM

Že več let praznuje ves svet v mesecu maju materinske dneve. Dobra je ta uvedba in najbrž ni dneva v letu, ko bi bila vsa srca tako edina, ko ta dan. To je dokaz, da je misel na mater zelo blizu ljudskemu srcu. Je to tudi znamenje, da svet še ni izgubil razumevanja za velike duhovne vrednote, ki jih skriva v sebi beseda mati.

Mati pomeni žrtev za drugega

Danes boleha svet na sebičnosti. Večina išče svojih osebnih koristi, a pozablja na druge, s katerimi živi skupno življenje. Zato neenakost: tu skupina bogatašev, tam velike množice siromakov. Za omenjeno veliko rano naših dni je zdravilo velika, lepa beseda: mati. Vsebinska te besede je: oreči se sebi v korist drugega. Daj, če treba, tudi svoje življenje, da drugi ostane pri življenju.

Ali ni življenje vsake matere podobno sveči, ki izgoreva, da vživajo drugi lahko svetlobo? Telo, ki polagoma izginja, da lahko nastane iz njega več novih življenjskih bitij. Od prvega otroka do zadnjega — se mati žrtvuje. Od prvega do zadnjega dne svojega življenja — se mati žrtvuje. Od jutra do mraka se mati žrtvuje. V tvoji hrani, v tvoji obleki, v stvarih, ki te obkrožajo, v tvojih mislih, v tvojem smehu

„Smith!“ sem dejal in se trudil, da bi sedel. Toda neskončna slabost me je obšla, da sem se malone onesvestil.

Spet sem začul njegov glas, toda nikaškega smisla nisem mogel razbrati iz njegovih besed. Tudi glasovi mogočnih udarcev so mi pridoneli do ušes.

Burmanec se je povrnil, upognjen pod težo bremena, ki ga je nosil. Ko si je utiral pot med tistimi napihnjenimi rečmi, ki so rasle na tleh kleti, sem spoznal, da je nosil negibno telo nadzornika Weymoutha. In tedaj se mi je vsilila primera med močjo malega, rjavega človeka in nekega hrošča, ki lahko dvigne večkratno svojo težo.

Potem se je za njim prikazala še druga postava, ki je takoj priklenila vso mojo pozornost nase.

„Fu-Manču!“ je siknil moj prijatelj iz teme, ki ga je skrivala.

Zares ni bil nihče drugi nego Fu-Manču — Fu-Manču, za katerega smo menili, da je brez moči. In moral sem se začuditi zlo-dejski pretkanosti Kitajca.

Vzdel si je videz omamljenega kadilca opija in to tako dobro, da je prevaral mene — zdravnika; in tako dobro, da je prevaral Karamaneho, ki je škodljive navade prav gotovo poznala bolj kot jaz. In medtem ko so blizu njega bingljala vešala, je on čakal, je glumil vabo — tačas, ko je oddelek policije obkolil njegovo bivališče.

Zdaj je izumitelj te pasti držal nad svojo glavo svetilko in stopal skozi klet za rjavim moškim, ki je nosil Weymoutha. Bledi žarki leščerbe (v kateri je bila sveča) so odkrili pravcati gozd velikanskih gliv,

bila pisma od svojega sina edinca, ki je odšel na branik naše domovine, ali hčerke, ki je odšla k Rdečemu križu, da bi hladila rane sinovom naše zemlje. O mati, še danes se mi oči zalijejo s solzami, če pomislim, kako je krvavelo tvoje srce, ko si ono jesen — ko so že zorela jabolka — prejela vest, da je mož tvoje najstarejše hčerke, ki je imela že tri neboljlene otroke, padel v vojni. A še huje si bila bičana, ko te je spomladl zadelo najstrašnejše, kar more zadeti ljubečo mater — padel je tvoj edini sin... Že so cvetele češnje takrat, toda ti si hodila žalostna okrog kakor senca.

Ostala sem ti le jaz v podporo in tolažbo. Toda niti jaz ne morem danes k tebi, kajti življenje zahteva od mene, da moram biti drugje. Žalost mi razjeda srce ob misli, da ti za tvoj najlepši dan nihče ne bo podaril cvetic, nihče poljubil tvojega trpinčenega čela. Mamica moja, prosila bom veter, da ti prinese pozdrav. Lastovka pa bo potrkala na okno tvoje sobe in ti prinesla vest, da nisi sama, da tvoja hčerka zmerom misli nate ter moli k ljubemu Bogu, da bi prišel čas, ko bom mogla za zmerom k tebi v tvoje naročje.

in v tvojem joku, vsepovsod je primešana kakor sladka začimba — materina žrtev.

V tem je veličina materinstva

Čim bolj globoko se zamislimo v resnico, da daje mati samo sebe, ko daje življenje drugim, tem višje nam stopa pred oči veličina materinstva. Ali ni to nekaj božanskega na svetu? Ali se ni sam Bog žrtvoval, da je dal življenje drugim? Ali ne občuti vsak, ki je dober, v sebi neki nagon, da od te dobrote da drugim? Da svoje veselje deli z drugimi? Ali niso ženske, ki samovoljno omejujejo cilje materinstva, ki se torej nočejo žrtvovati za druge, samo smešne materinske potvorbe materinstva?

Naše dolžnosti do mater

Žrtvuje se samo tisti, ki ljubi. Tej ljubezni moramo odgovoriti z ljubeznijo in zahvalo. Materine žrtve nas uče žrtvovanja za druge, za reveže, za neredne, za zapuščene, za svoj narod in za svojo državo.

Duhovno materinstvo

Tako razumemo končno tudi veličino materinstva, ki ga vsebuje Cerkev. Cerkev je vzgojila plemenite, velike duše, ki jih je danes mnogo na svetu, a jih svet še vse premalo ceni. V mislih nam je duhovno materinstvo neštetihi redovnic, ki so se od-

ki so bile strupene barve — ki so, odurno nabrekle, plezale od tal navzgor po lepljivih zidovih — in se kot strašni zajedalci držale tistega dela obokanega stropa, ki sem ga mogel videti.

Fu-Manču je stopal med vrstami gliv tako nalahno in previdno, ko da bi pokvečene reči bile gadje glave.

Odmevajoči udarci, ki sem jih prej slišal in ki niso prenehali, so se stopnjevali v mogočen tresk. Dr. Fu-Manču in njegov služabnik, ki je nosil očitno nezvestnega detektiva, sta stopila pod obok in Fu-Manču se je ozrl nazaj po hodnikih. Leščerbo je utrlil ali skril, in medtem ko sem čakal, kaj bo, sem v spominu obnovil vse groznice, ki jih je ta pošastni stvor izustil, ko sem začul oddaljeno hrumenje.

Potem je nenadoma prenehalo. Dr. Fu-Manču je zaprl neka težka vrata; v moje veliko začudenje sem opazil, da so bila vedel iz stekla. Tisti soj, ki je žarel iz gliv, je slabotno razsvetlil kleti, da sem jih lahko pregledal z mesta, kjer sem ležal. Fu-Manču je potihoma govoril. Njegov glas, ki je bil menjaje golten in potem pri nekaterih besedah sikajoč, ni kazal niti trohe vznemirjenosti; njegova nepretrgana ravnodušnost je imela na sebi nekaj nadčloveškega. Zakaj pravkar je storil najprejdrnejše dejanje, kar jih poznam, in po hrupu, ki so ga ublažila steklena vrata, sem polagoma spoznal, da je policija vdrla v neki zagrajeni del hiše — da so prišli tisti, ki nas bodo rešili — ki bodo kitajskega doktorja predali rablju!

„Prišel sem do zaključka,“ je dejal pre-

HVALA TI, DOBRA MATI!

Smo v cvetočem mesecu maju. Tako drobno in ljubeče se nam smehlja Ona z majniških oltarjev in z dopadenjem zre na svoje zveste hčere in sinove, ki se zbirajo k vsakdanjim šmarnicam in ji tako skazujejo svojo hvaležnost, ljubezen in vdanost! Morje cvetja trosi roka najlepši Cvetici.

Mesec maj pa je tudi mesec naših dobrih mater. Tiho in neopaženo stopajo skozi življenje kakor žrtvenice. Saj nam že beseda „mati“ sama pove nekaj tako lepega in vzvišenega. Globoko v duši nam zazveni njen odmev kakor odmev čiste in ubrane pesmi. Saj je ta beseda prva, prvi pojem, prava ljubezen, prvo globoko občutje otrokovo.

Ko smo bili majhni, nam je bila mati vse; sedaj, ko smo večji, nam pomeni še več, in ko bomo stari, bo zmerom naš najlepši spomin na mater, ki smo jo zvesto ljubili in cenili.

Lahko se nam zgodi, da nas vse vara, vse zapusti, a naša mati nam ostane zmerom zvesta spremljevalka skozi viharje življenja današnjih dni, kajti ona zmerom najbolj čuti z nami. Njena brezmejna ljubezen nas nikoli ne bo varala in zavrgla. Njen smehljaj je tudi naš in njena bol je tudi naša bol.

Nadalje nam je mati dobra vodnica k Bogu. Prva nam je sklepala nežne ročice k molitvi, v srce nam je vsejala zaupno ljubezen do nebeške Matere. Zato pa so vzgojile naše matere tudi velike može, do katerih imamo še dandanes veliko spoštovanja.

O, matere, bodite nam luč tudi v bodoče, ko nam svetite v temi, v viharjih nočeh življenja!

Pa tudi naš narod potrebuje dobrih in svoji zemlji vdanih mater, zavednih žen. One so nositeljice rodov. V srce so nam položile čut in ljubezen do naroda, do domače grude milozvenečega slovenskega jezika. Vzgojile so nas v zavedne otroke bogate in lepe matere domovine. Njihov cvet in njihov ponos smo.

Mati! Obljubljamo ti, da hočemo ostati zvesti Bogu, domovini, narodu in tebi, naš najdražji zaklad. Tvoji nauki so nam vodilo na življenjski poti, tvoja ljubezen trdna opora in tvoje srce nam bo v nevarnosti zmerom varno zavetje!

rekle telesnemu materinstvu, da se lahko še bolj žrtvujejo za bližnjega.

Da, velika in največjega občudovanja vredna sta pojma mati in materinska žrtev.

mišljeno, „da ste mnogo bolj vredni moje pozornosti, kot sem izpočetka menil. Človek, ki zna odkriti tajnost zlatega eliksirja, bi bil dragocena pridobitev za moj svet. Prav tako mi je na tem, da proučim obsežnost načrtov Mr. Naylanda Smitha in Scotland Yarda. Zaradi tega, gospodje, boste živeli — za zdaj!“

„Vi pa boste viseli,“ se je oglasil Weymouthov hripavi glas, „in sicer v bližnji bodočnosti! Vi in vaša rumena drhla!“

„Upam, da ne,“ je bil miren odgovor. „Večina mojih ljudi je na varnem; nekateri so že na prekomornikih, drugi pa so odpotovali na različne načine. Ah!“

Poslednja beseda je bila edini izraz vznemirjenja, ki mu je bil kdaj ušel. Krog svetlobe je plesal med sijajnimi, strupenimi barvami hodnika — tod nikak glas nas ni dosegel; po tem sem spoznal, da so se vrata morala skoraj neprodušno zapirati. Tu je bilo mnogo hladneje ko v prostoru, skozi katerega nas je nosil Burmanec, in slabosti so me jelo zapuščati in možgani jasneje misliti. Da bi bil vedel, kaj nas čaka, bi bil klet prisebnost duha, ki se mi je vračala; prosil bi bil Boga za pozabo — da bi mi bil prihranjen pogled, ki se mi je koj nato nudil.

„To je Logan!“ je zakričal nadzornik Weymouth; in spoznal sem, da si je prizadeval osvoboditi se vezi. Iz njegovega glasu se je dalo razbrati, da si je tudi on že opomogel od mamila, ki so ga vsem trem dali.

„Logan!“ je zaklical. „Logan! Tod sem — na pomoč!“

(Dalje prihodnjič)

Ob ognjišču našega verskega in narodnega življenja

(Nadaljevanje s 1. strani)

uku v slovenščini, krivičen, ker krši naravni zakon. Ko pa te postave, ki so jo drugi brez nas naredili in sklenili, mi ne moremo zbrisati, jo je treba pač upoštevati kot dejstvo ter izrabi v naš prid. Moralo bi torej biti za naše očete in matere samo po sebi umevno, da svojim otrokom omogočijo pouk v slovenskem materinem jeziku poleg nemškega s tem, da jih zanj prijavijo na začetku šolskega leta. Ali ni to neodpušljiva zanikrnost, če toliko naših staršev te svoje osnovne vzgojiteljske dolžnosti ne izpolni? Ne likvidirajmo se vendar sami! Kako žalosten je položaj na ljudski šoli; na glavni šoli pa je naravnost porazen, čemur se pa niti ne čudim, ko je pa tam pouk slovenščine otrokom naložen skoraj kot kazen za prijavo v popoldanskih urah.

Naša skrb za ohranitev naših narodnih dobrin, naše narodne kulture in njenega temelja — jezika ni samovoljna trma neke majhne skupine napetih idealistov, ki drugih skrbi ne poznajo, ampak ima svoje zagovornike v zelo uglednih mednarodnih organizacijah ter ne nazadnje tudi v vrhovnem vodstvu katoliške Cerkve. Takole pravi nepozabni papež Janez XXIII. v svoji okrožnici „Mater et magistra — Mati in učiteljica“ z dne 15. 5. 1961 in s tem do-

besedno ponavlja besede Pija XII.: „Kristusova Cerkva kot zvesta varuhinja božje vzgojne modrosti ne more misliti in ne misli na to, da bi zatirala ali prezirala značilne posebnosti, ki jih vsak narod po pravici kot dragoceno dediščino spoštljivo in najstrožje čuva. Njen namen je nadnaravna enotnost v vseobsegajoči, globoko občuteni in dejavni ljubezni, ne pa zgolj zunanje poenoličenje, ki slabi notranje sile. Cerkva z veseljem pozdravlja in spremlja s svojimi materinskimi željami vse težnje in zahteve po pametnem in urejenem razvoju ter rasti sposobnosti in sil, ki izvirajo iz skritih globin vsakega rodu, da le ne nasprotujejo dolžnostim, ki jih nalagata ljudem njih skupni izvor in isti cilj.“ (181). —

Današnja slovesnost nas je zbrala tu ob ognjišču našega verskega in narodnega življenja izza več kot pol stoletja. Tu se goji duh svetniškega škofa Slomška, tu se dosledno izpolnjuje njegova pred koroškimi verniki izpovedana oporoka: **Sveta vera vam bodi luč, materina beseda pa ključ do zveličavne narodne omike!**

Vestnim in skrbnim vzgojiteljicam, ki jim je taka oporoka sveta, bomo tudi še znanprej brez skrbi lahko izročali cvet naroda, bodoče žene in matere.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

Petek, 7. 5., ob 19.30: Marta (opera); 20. predstava za F-abonmá in GWG-petek; 14. predstava za GWK-petek; 12. predstava za podeželski petkov abonmá. — Sobota, 8. maja, ob 18.30: Götterdämmerung (Somrak bogov); poslednjič — abonma proti doplačilu. — Nedelja, 9. maja, ob 15. uri opere „Perichole“ (Cestna pevka); 14. predstava za GWK-nedelja; 12. predstava za podeželski nedeljski abonma. — Torek, 11. maja, ob 19. uri: Draußen vor der Tür (Zunaj pred vrati); 6. predstava za mladinski A-abonma. — Sreda, 12. maja, ob 19.30: Draußen vor der Tür (Zunaj pred vrati); 21. predstava za M-abonmá in GWG-sreda. — Četrtek, 13. maja, ob 19.30: Spominska proslava k 70-letnici rojstva koroškega komponista Rudolfa Kattniga.

Za vse predstave velja prosta prodaja vstopnic in abonma.

Velika izbira

perila in blaga

pri

L. Mañce

Klagenfurt, Alter Platz 35

Nainovejše kmetijske stroje, štedilnike, pralne stroje, gospodinske potreščine

ugodno in na obroke pri

HANS WERNIG

KLAGENFURT, Paulitschgasse (Prosenhof)

Hladilnike, pralne stroje, televizorje, električne motorje in vse električne predmete pri domači tvrdki

Johan Lomšek

ŠT. LIPŠ, TIHOJA, p. DOBRILA VES

Plačila tudi na ugodne obroke.

Ure, nakit in drugo pri urarskem mojstru

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschgasse 9

Popravila izvršim takoj in solidno, kupujem in zamenjam zlato in srebro (tudi strto zlato).

AEG

Kühlschränke

Höchster Kühlkomfort
125 - 280 l Inhalt
Magnetdichtung
Ganzstahlgehäuse
Breitraum-Frosterfach
OVE-geprüft

**JETZT MIT
KALTESCHLEUSE**

*Naš tednik-
Kronika*

Izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 25. Telefon uprave in oglašnega oddelka 26-69. — Telefon uredništva: 43-58. — Naročnina znaša mesečno 7.— šil., letno 80.— šil. Za Italijo 2800.— lir, za Nemčijo 20.— DM, za Francijo 22.— fr., za Belgijo 250.— bfr., za Švico 20.— šfr., za Anglijo 2.— f. šterl., za U.S.A. in ostale države 6.— dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Janko Tolmajer, Radiše, p. Zrelec. — Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

CELOVEC

Smernice za slovenske vernike v Celovcu so v cerkvi novega bogoslovja (ob Lendkanalu) vsak večer. Ob tričetrt na sedem rožni venec, potem nagovor (oziroma branje) in litanije z blagoslovom.

Verniki ste k majniški pobožnosti pri srčno vabljeni!

PLEMENSKI SEJEM SIMODOLSKEGA GOVEDA V LEOBNU

Alpska živinorejska zveza simodolskega goveda za Štajersko in Koroško bo imela svoj sejem, 12. maja 1965, v gornji hali v Leobnu, na Štajerskem.

Prignali bodo: 60 bikov in 160 močno nosnih krav.

V torek, 11. maja, bo ob 13. uri izbira in ocenjevanje goveda. V sredo, 12. maja, ob 9.30 pa bo otvoritev sejma.

Vse živali so iz hlevov, ki so priznane prosti tuberkuloze in bruceloze (Bangove bolezni) in so zavarovane od hleva do hleva.

Velika ponudba na sejmu bo nudila bogato priložnost izbire za nakup dobre in lepe plemenske živine.

Pojasnila daje Alpska živinorejska zveza simodolskega goveda za Štajersko in Koroško, Judenburg, telef. 121 in Celovec, telefon 48-11.

Družba sv. Mohorja

sprejme za svojo trgovino s knjigami, pisarniškimi potrebščinami in nabornimi predmeti mlajšo

IZUČENO PRODAJALKO

z znanjem slovenskega in nemškega jezika.

Plača po dogovoru. Ponudbe sprejema Mohorjeva pisarna v Celovcu.

Teden avstrijskega civilnega letalstva

Svoboden ogled letališča „Celovec — Vrbsko jezero“

Ob priliki „Teden avstrijskega civilnega letalstva“, ki traja od 2. do 9. maja, je naše koroško prebivalstvo iskreno vabljeno, da si ogleda letališče „Celovec — Vrbsko jezero“. Prebivalstvu, seveda če pride v skupinah, je v tem času na razpolago strokovno osebje letališča, ki daje zaželeno pojasnila v zvezi z letalstvom.

Čeprav celovsko letališče še ni popolnoma izgrajeno, uživa že danes lep ugled. To se vidi že iz dejstva, da iz leta v leto narašča število letalskih gostov, ki se poslužujejo našega letališča.

Letališče Celovec — Vrbsko jezero vzdržuje letalske zveze (letalska družba „AUA“) z Dunajem in Frankfurtom (Zahodna Nemčija), kakor tudi z Londonom (letalska družba „BEA“). Tako je Celovec neposredno zvezan z mednarodno letalsko mrežo.

Ne smemo pa tudi podcenjevati letalskega prometa med Celovcem, Gradcem in Dunajem, ki ga posebno dobro izkoriščajo poslovni ljudje. Naraščanje pomembnosti našega letališča pa gre tudi še iz dejstva, da je bil letos prvič letalski promet tudi pozimi.

FAHRZEUGE

Kern RADIOHAUS ELEKTROWAREN

Radioaparati
Šivalni stroji
Kolesa
V VELIKI IZBIRI

Radiohaus KERN
Klagenfurt, Burggasse

Knittak

Šivalne in pletilne stroje pri

Grundner

KLAGENFURT, WIENER GASSE 10
BLIZU MESTNE CERKVE

Scheibel

Damska moda
v veliki izbiri!

Klagenfurt-Celovec, Kramergasse 11

Vse za vodno instalacijo (sanitarni material) dobavlja

Bratje Rutar & Co

Dobrla ves — Eberndorf